

“ İLİM, FİKİR VE
DEVLET ADAMI

PROF. DR.
NECMETTİN ERBAKAN

4.

ULUSLARARASI

**NECMETTİN
ERBAKAN VE
MİLLİ GÖRÜŞ**
S E M P O Z Y U M U

BİLDİRİ ÖZETLERİ

**ANKARA
HACI BAYRAM VELİ
ÜNİVERSİTESİ**

ESAM
ECONOMIA VE SOSIAL ARASTIRMALAR MERKEZİ
مركز البحوث الاقتصادية والاجتماعية
ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCHES CENTER

**İSTANBUL TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ**

4.

ULUSLARARASI

**NECMETTİN
ERBAKAN VE
MİLLİ GÖRÜŞ
S E M P O Z Y U M U**

BİLDİRİ ÖZETLERİ

22-23 Ekim 2021 / Ankara

Yayın Danışmanı

Atik AĞDAĞ

Editörler

Batuhan USTABULUT

Dr. Abdullah DEMİR

Doç. Dr. H. Hüsnü KOYUNOĞLU

Editör Yardımcıları

SümeYYe ERKALAN COŞKUNSU

Doç. Dr. Turgut AKYÜZ

Dil Editörleri

Nesibe ÇAKIR

Fatih VAROL

Grafik Tasarım

Mustafa Fehmi ÖZDEMİR

ISBN

978-605-83736-8-6

ANKARA - 2022

Tüm Hakları Saklıdır.

4. ULUSLARARASI NECMETTİN ERBAKAN VE MİLLÎ GÖRÜŞ SEMPOZYUMU

Onur Kurulu

M. Recai Kutan

ESAM Genel Başkanı

Prof. Dr. Yusuf Tekin

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. İsmail Koyuncu

İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörü

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Bayram Ali Ersoy

ESAM İstanbul Başkanı, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Adem Üzümcü

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Bülent Güloğlu

İstanbul Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Hüsnü Koyunoğlu

İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Turgut Akyüz

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Dr. Selman Duran

İstanbul Medipol Üniversitesi

Dr. Abdullah Demir

Marmara Üniversitesi

Dr. Ahmet Başaran Manav

Trabzon Üniversitesi

Öğr. Gör. Hidayet Ayan

Marmara Üniversitesi

Arş. Gör. Batuhan Ustabulut
Kocaeli Üniversitesi

Arş. Gör. Hüseyin Arslan
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Arş. Gör. Sümeyye Erkalın Coşkunsoy
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Sempozyum Bilim Kurulu

Prof. Dr. Bayram Ali Ersoy
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Vatan Karakaya
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Necip Şimşek
İstanbul Ticaret Üniversitesi

Prof. Dr. Bedrettin Kesgin
Yalova Üniversitesi

Prof. Dr. Adnan Çalık
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Prof. Dr. Refik Korkusuz
Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Fatih Savaşan
Sakarya Üniversitesi

Prof. Dr. Mahmut Bilen
Sakarya Üniversitesi

Prof. Dr. Tuncay Zorlu
İstanbul Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Arshi Khan
Aligarh Muslim University, Hindistan

Prof. Dr. Monzer Kahf
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Ali Beyhan
İstanbul Üniversitesi (E.)

Prof. Dr. Metin Gümüş
Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Mabid Ali Mohamed Al-Jarhi
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Prof. Dr. Fatih Yardımcıoğlu
Sakarya Üniversitesi

Prof. Dr. Ömer Çınar
İbn Haldun Üniversitesi

Prof. Dr. Bedri Gencer
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Lütfi Sunar
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Prof. Dr. Mohd Akhtar Siddiqui
Jamia Millia Islamia Central University, Hindistan

Prof. Dr. İbrahim Halil Sugözü
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi

Prof. Dr. Emre Bağce
Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Mahmut Hakkı Akın
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Prof. Dr. Muhammad Nurul Amin
Rajshahi University, Bangladeş

Prof. Dr. Cihad Demirli
İstanbul Ticaret Üniversitesi

Prof. Dr. Ömer Karaoğlu
İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Murat Yel
Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Ata Atun
Kıbrıs İlim Üniversitesi

Prof. Dr. Abdullah Okumuş
İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Mahmut Esat Harmancı
Kocaeli Üniversitesi

Prof. Dr. Wakar Uddin
Penn State University Amerika Birleşik Devletleri

Prof. Dr. İbrahim Güran Yumuşak
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Prof. Dr. Faik Yılmaz
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa Çalışır
Sakarya Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Akkaya
Adıyaman Üniversitesi

Prof. Dr. Yılmaz Demirhan
Dicle Üniversitesi

Doç. Dr. Hüseyin Hüsnü Koyunoğlu
İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Yusuf Zeren
Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Turgut Akyüz
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Doç. Dr. Harun Kılıçaslan
Sakarya Üniversitesi

Assoc. Prof. Seyed Ahmad Hashem
Islamic Azad University of Lamerd, İran

Doç. Dr. Eldar Hasanoğlu
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Doç. Dr. Abdülkadir Macit
Kocaeli Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Güneş
Marmara Üniversitesi

Doç. Dr. Hacı Murat Kumbasar
Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Nurullah Altıntaş
Sakarya Üniversitesi

Doç. Dr. Gökhan Övenç
İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Osman Akgül
İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Murat Tümay
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Doç. Dr. Abdulkadir Yıldız
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Aykanat
Afyon Kocatepe Üniversitesi

Doç. Dr. Mahmut Akpınar
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Doç. Dr. Abdullah Aydın
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Doç. Dr. Musa Öztürk
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Doç. Dr. Necmettin Çalışkan
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Doç. Dr. Nazım Kartal
Sinop Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Demir
Marmara Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Tırabzon
İstanbul Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Tarık Türkmenoğlu
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Dr. Ahmet Zeki Bulunç
Başkent Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ali Gurbetoğlu
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ali Kaya
İstanbul Üniversitesi

Dr. Ruslan Nagayev
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Bekir Gündoğmuş
Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Taha Eğri
Kırklareli Üniversitesi

Dr. İlham Al-Talib
Amerika Birleşik Devletleri

Dr. Öğr. Üyesi Abdülğani Bozkurt
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Dr. İshak Kızılaslan
Marmara Üniversitesi

Dr. Halim Baş
İstanbul Medipol Üniversitesi

Dr. Mustafa Halit Korkusuz

Dr. Öğr. Üyesi İsmail Kılıoğlu
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Göçgün
Ankara Medipol Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Maruf
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sinan Kılıçoğlu
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Dr. Kemaluddin Hamid
Afganistan

Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim Uzun
Muş Alparslan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Işıl Arpacı
İnönü Üniversitesi

Dr. Nawaf Takruri
The Palestinian Scholars Association, Palestine

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Gün
İstanbul Teknik Üniversitesi

Dr. Bayram Yalçın

Dr. Öğr. Üyesi Murat Yıldız
Aksaray Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Veysel İnal
Sakarya Üniversitesi

Dr. M. Hikmat Walid
Suriye

Dr. Öğr. Üyesi Kürşat Öğülmüş
Kırıkkale Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ali Osman Karaoğlu
Yalova Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Yiğit
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kırca
Düzce Üniversitesi

Dr. Naaman Laouar
Cezayir

Dr. Ahmet Tanhan
Adıyaman Üniversitesi

İçindekiler

Dr. Abdullah BAYRAM

Türkiye’de Faizsiz Finans Sisteminin Gelişimi Açısından

Kira Sertifikası İhraçlarının İncelenmesi 15

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DEMİR

İmkân ve İmtihan Arasında Ahlak ve Maneviyat Siyaseti 19

Prof. Dr. Adem ÜZÜMCÜ

28 Şubat Süreci, E-Muhtıra ve 15 Temmuz FETÖ Darbe Girişiminin

Ekonomi-Politik Analizi 23

Dr. Ahmet Başaran MANAV

Erbakan’ın ve Millî Görüş Hareketinin Cihad Düşüncesi Üzerine

Bir Değerlendirme 27

Aleyna KAYABAL

Modern Dönemde Yaşanan Hızlı Değişim ve

Medeniyet Tasavvuru Arayışları 31

Dr. Begüm BURAK

Post-Modern Darbe Sonrası Türk Siyasetinde Necmettin Erbakan’ın

Mirası ve Millî Görüş Hareketi 35

Buğra SIZAN

Türk Siyasal Yaşamında Necmettin Erbakan 39

Doç. Dr. Eldar HASANOĞLU

Necmettin Erbakan’ın Gözünden Siyonizm 43

Emre AYGÜNOĞLU

Türkiye İçin Yeni Bir Vizyon: D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilat 47

Enes YILMAZ

Refah-Yol Hükümeti Döneminde Refah Partisi'nin Yükselişinin
Dış Yansımaları: Alan Makovsky Örneği 51

Dr. Öğr. Üyesi Ergun KÖKSOY

Millî Görüş Hareketi ve Siyasal Kimliği 55

Dr. Öğr. Üyesi Fadime TOSİK DİNÇ

Necmettin Erbakan ve Kıbrıs Barış Harekâtı 59

Fatıma AKSAKAL

İslam Siyaset Düşüncesi Bağlamında Millî Görüş Hareketi
ve Siyasal Dinamikleri: Millî Görüş'ün Siyasi Söylemleri
Ne Kadar Günceldir? 63

Fatih SELAMCI

D-8 Ülkelerinin 1997-2020 Dönemindeki Ticari İlişkilerinin
Değerlendirilmesi 67

Doç. Dr. Harun BEKİROĞLU

Necmettin Erbakan'ın Kavram Dünyasını Okuma:
“Hayra Motor; Şerre Fren Olma” Kavramı Örneği 71

Arş. Gör. Hüseyin ARSLAN

Millî Görüş ve Demokrasi 75

Prof. Dr. İlhami SÖYLER

Adil Ekonomik Düzendeki Sosyal Güvenlik 79

Kamran ALASGARLI	
Necmettin Erbakan'ın Faiz ile Mücadelesine Yönelik Uygulamaları	81
Doç. Dr. Mehmet AYKANAT	
Millî Görüş Partilerinin İnsan Hakları Yaklaşımı	87
Dr. Muhammed Musa BUDAK	
D-8 ve “Yeni Bir Dünya”	91
Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK	
Millî Görüş Hareketinin İsimlendirme ve Tanımlanma Süreci	93
Dr. Öğr. Üyesi Murat YILDIZ	
Necmettin Erbakan'ın “Ağır Sanayi Hamleleri” ve Devletçiliğin Yeniden Yorumlanması	97
Doç. Dr. Musa ÖZTÜRK	
Adil Ekonomik Düzen’de İktisadi Gelişim Seyri ve Güncel Ekonomik Sorunlara Yönelik Öneriler	101
Doç. Dr. Necmettin ÇALIŞKAN	
Erbakan'ın İslam Birliği Anlayışı ve Suriye Politikası	105
Nurgül Beytiye EKİNCİ	
Millî Görüş Siyasetinde Kadının Konumu	109
Onat KOLCU	
Müslüman Demokrasinin Yükselişi: Millî Görüş Hareketi	113
Doç. Dr. Osman KABAKÇILI	
Erbakan'ın Referans Gösterdiği Ayetlerin Verdiği Mesajlar	117

Dr. Öğr. Üyesi Sefa ATİK İslam Fıkhnının Temel Kavramlarından Olan Vesâil-Makâsîd Bağlamında Millî Görüş Davasına Genel Bir Bakış	121
Dr. Öğr. Üyesi Sema YAŞAR Adil Ekonomik Düzendeki Para Arzı Tanımı ve Para=Mal İlkesi	125
Doç. Dr. Serhat YÜKSEL - Prof. Dr. Hasan DİNÇER Millî Enerji Politikalarının Önemi: Türkiye İçin Strateji Önerileri	129
Dr. Maher Mubdir Al- Abbasi Erbakan'ın Arap ve İslam Ülkelerine Karşı Tutumu: 1996-1997	133
Doç. Dr. Turgut AKYÜZ Yeni Dünya Düzeni Söylemlerinin Millî Görüş Esasları Bağlamında Değerlendirilmesi - Temel Gayeler Bağlamında	137
Dr. Öğr. Üyesi Yunus KUTVAL Faizsiz Bir Merkez Bankacılığı Mümkün mü? İslam İktisadı Perspektifinden Bir İnceleme	141
Dr. Nazım Maviş Millî Görüş Partilerinde Eğitim Politikaları: Yeniden Büyük Türkiye'nin İnşası İçin "Maarifin Millileştirilmesi"	145
Doç. Dr. Mehmet Nuri GÜLER Erbakan ile Millî Görüş Hareketi ve Türkiye'de Fıkhn'a Göre İslâm'ı Yaşama İmkânı	149

Türkiye’de Faizsiz Finans Sisteminin Gelişimi Açısından Kira Sertifikası İhraçlarının İncelenmesi

Dr. Abdullah BAYRAM

Özet

Uluslararası finansal piyasalarda sukuk olarak adlandırılan ve İslami kurallara göre oluşturulan menkul kıymet senetleri, geleneksel finansal sistemin orta ve uzun vadeli kaynak sağlama aracı olan tahvile alternatif olarak geliştirilmiştir. Bir varlığa belirli bir süre sahip olma ve bu süre içerisinde bu varlığın sağladığı nakit akışından gelir elde etme prensibiyle çalışan sukukların ortaya çıkma nedeni modern finansal sistemin yatırım araçları olan tahvil ve bonoların getirilerinin İslam dininde haram olan faiz kazancı olmasıdır. Sukuk İslam dininde haram olan faiz kazancı yerine mülkiyet hakkı üzerinden gelir elde etme temelinde helal kazanç imkanı sağlamaktadır. Sukuk ve geleneksel tahviller arasındaki bu farklılık sukuk varlıklarının ihraç ve işleyiş sürecinde geleneksel borçlanma araçlarına göre farklı bir yöntem ile hayata geçmelerini gerekli kılmaktadır. Finansal piyasalar açısından oldukça yeni bir ürün olan sukuk, ilk olarak İslam Konferansı Örgütü (İKÖ) bünyesindeki Fıkıh Kurulu tarafından 1988 yılında tanımlanmış ve o dönem sonrasında İslam ülkeleri tarafından tahvile alternatif olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ülkemizde kira sertifikası olarak adlandırılan sukuk ihraçları, daha önce az sayıda örnekleri olmakla birlikte 2012 yılında hazine tarafından yapılan ihraç ile başlamış ve günümüzde hem kamu finansmanında hem de faizsiz finans prensibiyle çalışan katılım bankaları tarafından özel sektör finansmanında kullanılmaktadır. İslami finans sisteminde faizin yasak olması sebebiyle yaşamın her alanında faizli

modellere alternatifler geliştirilmesi ve uygulanması bir zorunluluktur. İslami ekonomi modelinin tam manasıyla uygulanabilmesi için mevcut finansal sistemde kullanılan araçlara alternatif ürünlerin geliştirilmesi ve yaygın olarak kullanılmasının sağlanması gereklidir. Çalışmada dünyada ve özellikle ülkemizde sukuk ihraçlarının tarihsel gelişimi üzerinde durulacaktır. Yapılacak bu çalışma ile ülkemizde kamu ve özel sektörde sukuk kullanımının tarihsel gelişimi kamu ve özel sektörün yayınladığı veriler kullanılarak incelenecektir. Çalışmada ayrıca sukuk ihraçlarının faizli finansal borçlanma araçlarının alternatifi olarak kullanılma durumu analiz edilecektir. Çalışmada yapılacak analiz ile yaklaşık on yıldır ülkemizde kullanılan kira sertifikalarının gelişimi ve gelecekte daha yaygın kullanılması için nelerin yapılması gerektiği konusunun ele alınması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *İslam Ekonomisi, Faizsiz Finans Sistemi, Sukuk, Kira Sertifikası.*

An Analysis of Lease Certificate Exportations in the Context of Interest-Free Financial System's Development in Turkey

Dr. Abdullah BAYRAM

Abstract

Securities created according to Islamic rules called "Sukuk" in international financial markets have been developed as an alternative to bonds, which is the traditional financial system's medium and long-term funding tool. The reason for the emergence of sukuk, which work with the principle of owning an asset for a certain period and earning income from the cash flow provided by this asset within this period, is that the returns of bonds and bills, which are the investment tools of the modern financial system, are interest earnings, which are forbidden in Islam. Sukuk provides the opportunity to earn halal income based on the property right instead of the interest-earning, which is haram in the religion of Islam. This difference between sukuk and traditional bonds makes it necessary for sukuk assets to be implemented differently than conventional debt instruments in issuance and operation. Sukuk, a new product in financial markets, was first defined by the Fiqh Board within the Organization of the Islamic Conference in 1988. After that period, it was started to be used by Islamic countries as an alternative to bonds. Sukuk issues, which are called lease certificates in our country, began with the issuance made by the treasury in 2012. However, there are few examples of personal issues before. Today, it is used both in public finance and in private sector financing by participating banks working with the principle of interest-free finance. Due to the prohibition of interest in the Islamic financial system, it is

necessary to develop and implement alternative interest models in all areas of life. To fully implement the Islamic economy model, it is essential to develop alternative products to the instruments used in the current interest-based financial system and ensure their widespread use. The study will examine the historical development of sukuk issuances in the world and especially in our country. With this study, the historical development of the use of sukuk in public and private sectors in our country will be analyzed using the data published by the public and private sectors. The study will also analyze the use of sukuk issues as an alternative to interest-based financial debt instruments. With the analysis to be conducted in the study, it is aimed to discuss the development of the sukuk certificates that have been used in our country for about ten years and what should be done for their more common use in the future.

Keywords: *Islamic Economy, Interest-Free Finance System, Sukuk, Rent Certificate.*

İmkân ve İmtihan Arasında Ahlak ve Maneviyat Siyaseti

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DEMİR

Marmara Üniversitesi

Özet

Modern toplumlar etik, estetik ve metafizik derinlik açısından ciddi düzeyde irtifa kaybetmiş, bunların yerini ise hedefe varma, fonksiyonalite ve materyalizm almıştır. Bu sürece insanın yalnızlığı ve bencilliği de eklenmiştir. Bu bağlamda bin yıl insanlığın zihni olmuş, kurumlar kurmuş, eserler vermiş, değer üretmiş ve insan yetiştirmiş olan İslam Medeniyeti, modern topluma çözüm üretebilecek potansiyele sahiptir. İçinde yaşadığımız dünya fiillerimizden oluşur. Maneviyatla mücehhez olanlar, oluşa iştirak ederek hem onun tahakkukunu hem de kendi kendinin oluşumunu gerçekleştirmiş olurlar. Maneviyatın en önemli bileşenlerinden biri şüphesiz akıldır. Aklı yönlendiren ve insanın esasını oluşturan ise edeptir. Edep, maneviyyatın toplumsal tezahürüdür. Ahlak ise edebın felsefede işlenmiş ürünüdür ve temelde karşılıksızlığı esas alan dönüştürücü bir kavramdır. Güncel felsefe yöneliminin metafizikten arındırılmış olması, ahlak ile felsefenin arasının ayrılmasını da gerektirmektedir. Çünkü ahlak, Kant'ın kategorik ahlak anlayışıyla yaşanılabilir bir şey değildir. Yüksek ahlakı öğrenmenin ve yaşamanın yolu, ahlaklı insanlarla irtibat kurmak ve onlarla birlikte olmaktır. Bu bağlamda Millî Görüş Hareketi'nin siyaset sahnesine "önce ahlak ve maneviyyat" ilkesi ile çıkmış olması manidardır. Görevi her alanda evreni imar etmek, ifsadı önlemek olan bir medeniyetin mensupları olarak bu ilkeyi siyasi söylemden kâmil manada tatbikata dönüştürmek için; hareketin ferdiyle, kurallarıyla, kurumlarıyla yani her şeyiyle tüm imkânlarının

değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun doğuracağı iklimde gelişen bir hayat, hazzı, faydayı ve hayrı telif edebilen bir hayat olacak ve mutluluk da bu çerçevede hem dünyada hem de ahirette ulaşılması mümkün olan bir gayeye dönüşmüş olacaktır. Hakiki mutluluğa erişecek insanların; doğru bilgileri ve salih inançları elde etmesi, güzel huyları kazanması ve çirkin davranışlardan uzak durması gerekmektedir. Bu çalışmada topluma her açıdan güven verecek, onu mayalayacak yeni bir siyaset anlayışı için “ahlak ve maneviyat” ilkesinin saklı imkânları güncelle irtibatlı olarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Ahlak ve Maneviyat, Siyaset, Hakiki Mutluluk.*

The Politics of “Morality and Spirituality” between Opportunity and Challenge

Assist. Prof. Abdullah DEMİR

Marmara University

Abstract

Modern societies have lost considerable altitude in terms of ethical, aesthetic, and metaphysical depth, and these have been replaced by goal-reaching, functionality, and materialism. Human loneliness and selfishness are added to this process. In this context, Islamic Civilization, which has been the mind of humanity for a thousand years, established institutions, produced works - values, and raised people, has the potential to create solutions for modern society. The world, we live in consists of our behaviours. By participating in the formation, those who are endowed with spirituality realize both its realization and the formation of themselves. One of the most critical components of spirituality is undoubtedly the mind. It is a decency that guides the mind and constitutes the essence of man. Literature is the social manifestation of spirituality. Morality, on the other hand, is the product of literature processed in philosophy. Morality is, in principle, a transformative concept based on unrequitedness. The fact that the current philosophical orientation is free from metaphysics also requires a separation between morality and philosophy. Because morality is not something that can be lived with Kant’s categorical morality. The way to learn and live high morality is to contact and be with moral people. In this context, it is meaningful that the Islamic View Movement (Millî Gorus Hareketi) has entered the political scene with the principle of “firstly morality and spirituality”. As members of a movement

whose mission is to reconstruct the universe in every field and to prevent corruption, to transform this principle from political discourse into a perfect practice, all the potentials of the movement should be utilized with its individual, rules, institutions, and everything. Life shaped in this climate would be a life that can compensate for pleasure, benefit, and sound, and happiness would transform into a goal that can be achieved both in the world and in eternity. The people who will reach absolute pleasure must acquire correct information and moral beliefs, develop good habits, and avoid ugly behaviors. In this study, potentials of the principle of "morality and spirituality" for a new understanding of politics which give confidence to the society in every aspect will be evaluated as the connection with update.

Keywords: *Morality and Spirituality, Politics, Real Happiness.*

28 Şubat Süreci, E-Muhtıra ve 15 Temmuz FETÖ Darbe Girişiminin Ekonomi-Politik Analizi

Prof. Dr. Adem ÜZÜMCÜ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Özet

Türkiye’de demokratik yönetim dönemlerini kesintiye uğratan darbe, muhtıra benzeri ara rejim girişimlerinin geçmişi Osmanlı Devletinin son dönemine kadar gitmektedir. Sultan Abdülaziz’in 1876’da tahtan indirilmesi ve İttihat – Terakki Partisi tarafından 1913 yılında gerçekleştirilen Bab-ı Ali Baskını bu kötü darbe geleneğinin başlangıcı sayılan olaylardır. Bu çerçevede 27 Mayıs 1960 Darbesi, 12 Mart 1971 Muhtırası ve 12 Eylül 1980 Darbesi, bu darbeler/ara rejimler kötü geleneğinin devamıdır. Türkiye’nin siyasi ve ekonomik alanda geri kalmasına yol açan bu üç ara rejim sonrası, Necmettin Erbakan’ın Başbakanlığını yaptığı Refah-Yol hükümetini devirmeye yönelik Post Modern Darbe girişimi olarak da adlandırılan 28 Şubat Süreci, özellikle ekonomik alanda çok daha fazla olumsuzluklara neden olmuştur. Bu süreçte faizler yükselmiş, enflasyon oranı %100 düzeyine yaklaşmış, bütçe açıkları yükselmiş, bankaların içi boşaltılmış, iktisadi büyüme oranları gerilemiştir. Adalet ve Kalkınma Partisi’nin (AK Parti) siyasi istikrarı sağladığı ortamda cumhurbaşkanı seçimini etkilemeye çalışan 2007 yılı E-Muhtıra girişimi, AK Partinin bu girişim karşısında dik durması ve Cumhurbaşkanını halkın seçmesini sağlayan yasal değişim sayesinde siyasi ve ekonomik açıdan zarar veremeyen bir girişim olmuştur. Buna karşın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve AK Parti iktidarını devirmeye yönelik 15 Temmuz 2016 FETÖ darbe girişimi, 17-25 Aralık 2013 yolsuzluk kılıfı altındaki yargısal darbe girişimi ile başlayan

ve Türkiye'yi birçok alanda kontrol etmeyi amaçlayan bir darbe olarak ekonomik açıdan büyük olumsuzluklar doğurmuştur. 15 Temmuz Darbe girişimi sonrası döviz kurları yükselmiş, iktisadi büyüme oranı gerilemiş, ülkeye yabancı sermaye girişi azalmış, faiz oranları yükselmiştir. Bu bildiri de, bu üç darbe girişiminin ekonomi-politik analizi yapılmaktadır. Bu amaçla her bir darbe girişiminin üç yıl önce ve sonrasına ilişkin iktisadi büyüme, enflasyon ve işsizlik oranı gibi genel makroekonomik göstergeler, kamu maliyesine ilişkin göstergeler ve dış ticaret göstergeleri karşılaştırmalı biçimde analiz edilmektedir. Yapılan karşılaştırmalı analizler çerçevesinde diğer iki darbe/muhtıra girişimine göre 28 Şubat Sürecinde makroekonomik göstergeler ve kamu maliyesi göstergeleri üzerindeki olumsuz etkilerin çok daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Darbe, 28 Şubat, E-Muhtıra, 15 Temmuz, Ekonomi-Politik Analiz.

The Economic-Political Analysis of the 28 February Process, E-Memorandum and the 15 July FETÖ Coup Attempt

Prof. Dr. Adem ÜZÜMCÜ

Ankara Hacı Bayram Veli University

Abstract

The history of interim regime attempts such as coups and memorandum that interrupted democratic governments in Turkey goes back to the last period of the Ottoman Empire. The dethronement of Sultan Abdülaziz in 1876 and the Bab-ı Ali Raid carried out by the Union and Progress Party in 1913 were the events considered to be the beginning of this bad coup tradition. In this framework, 27 May 1960 Coup, 12 March 1971 Memorandum and 12 September 1980 Coup attempts had been the continuation of the bad tradition of these coups/interim regimes. After these three interim regimes led to Turkey's backwardness in the political and economic field, the 28 February Process, which is called the Post-Modern Coup Attempt to overthrow the Refah-Yol government of which Prime Minister Necmettin Erbakan, especially caused much more negative effects in the economic field. In this process, interest rates rose, the inflation rate approached 100%, budget deficits increased, banks' resources were emptied, and economic growth rates declined. The E-Memorandum attempt of 2007, which tried to influence the presidential election in an environment where the Justice and Development Party (AK Party) ensured political stability, was a trial that could not harm politically and economically, due to the AK Party's standing upright against this attempts and the legal change that allowed the people to elect the President. On the other hand,

the 15 July 2016 FETO coup attempt, which aimed to overthrow President Recep Tayyip Erdoğan and the AK Party government, caused great economic negativities as a coup that started with the judicial coup attempt under the cover of corruption on 17-25 December 2013 and aimed to control Turkey in many areas. After the 15 July coup attempt, exchange rates increased, the economic growth rate declined, foreign capital inflows decreased, and interest rates rose. In this paper, the economic-political analysis of these three coup regime attempts is made. For this purpose, general macroeconomic indicators such as economic growth, inflation and unemployment rate, public finance indicators and foreign trade indicators related to three years before and three years after each coup attempt are analyzed comparatively. In the comparative analysis framework, it is concluded that the negative effects on macroeconomic and public finance indicators were much more in the 28 February Process than the other two coup/memorandum attempts.

Keywords: *Coup, 28 February, E-Memorandum, 15 July, Economic-Political Analysis.*

Erbakan'ın ve Millî Görüş Hareketinin Cihad Düşüncesi Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Ahmet Başaran MANAV

Trabzon Üniversitesi

Özet

Türkiye'de çok partili hayata geçişle birlikte dindar kesimin siyasete ilgisi ve siyasal talepleri artmıştır. Prof. Dr. Necmettin Erbakan, 1969'da "Bağımsızlar Hareketi" ile dindar kesimin taleplerini ve onların temsiliyetini merkeze alarak siyaset yapmıştır. Necmettin Erbakan siyasî yürüyüşünü her zaman, hak-batıl mücadelesinin bir parçası olarak açıklamıştır. Erbakan bu mücadelede hakkın tarafında yer alıp koşturmayı cihad olarak ifadelendirmiştir. Dolayısıyla Erbakan'ın siyasi mücadelesinde ve liderliğini yaptığı Millî Görüş düşüncesinde temel dinamizmlerden birisi cihaddır. Necmettin Erbakan'ın vefatından önceki verdiği son röportajında "Öldükten sonra nasıl anılmak istersiniz." sorusuna "Cihad eden bir Müslüman olarak anılmak isterim." şeklinde cevap vermiştir. Bu ifade Erbakan'da ve lideri olduğu Millî Görüş hareketinde cihad düşüncesinin ne kadar merkezî bir rol oynadığını açıkça göstermektedir. Cihad, Hz. Peygamber'in ifadesiyle Allah'ın adının ve hükmünün yüceltilmesidir (i'lâ-i kelimetullah). Dolayısıyla diğer ibadetlerin ve İslâmî hükümlerin varlığının devamı cihad ibadetinin yerine getirilmesine bağlıdır. Bu sebeple cihad, Kur'ân-ı Kerîm'de emir tekrarının en çok yapıldığı ibadettir. Yine Hz. Peygamber'in ifadesiyle dinin zirvesi ve tamamlayıcısıdır. Cihad ibadeti, İslâmî literatürde ve buna bağlı olarak Millî Görüş geleneğinde sadece savaş (kital) olarak anlaşılmamıştır. Hakkın hâkimiyeti için her türlü mücadele ve gayret, cihad ibadetinin kapsamında değerlendirilmiştir. Erbakan'a göre ayrıca

cihad, ıslah için çalışan her insanın üç temel prensibinden, Erbakan'ın ifadesiyle "üç çivi"sinden biridir. Bu çalışmada Erbakan'ın ve lideri olduğu Millî Görüş hareketinin en önemli motivasyon unsurlarından birisi olan cihad düşüncesi ele alınacaktır. Bu yapılırken de cihad ibadetinin Kur'an ve sünnetten dayanaklarına vurgu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Necmettin Erbakan, Millî Görüş Hareketi, Cihad.*

An Evaluation of Erbakan’s and the Millî Gorus Movement’s Thought of Jihad

Dr. Ahmet Başaran MANAV

Trabzon University

Abstract

With the transition to a multi-party system in Turkey, the religious people’s interest in politics and their political demands have increased. Prof. Dr. Necmettin Erbakan made politics with the “Movement of Independents” in 1969 by focusing on the demands of the religious segment and their representation. Necmettin Erbakan has always explained his political march as a part of the struggle between right and wrong. Erbakan described taking the side of the right in this struggle as jihad. Therefore, jihad is one of the main dynamisms in Erbakan’s political struggle and in the thought of Millî Gorus, which he led. In the last interview Necmettin Erbakan gave before his death, “How would you like to be remembered after you die?” he replied to the question as “I would like to be remembered as a jihadist Muslim.” This statement clearly shows how the idea of jihad played a central role in Erbakan and in the Millî Gorus movement, of which he was the leader. In the words of the Prophet (p.b.u.h), Jihad is the glorification of Allah’s name and judgment (i’la-i kalimatullah). Therefore, the continuation of the existence of other worships and Islamic rulings depends on the fulfillment of jihad. For this reason, jihad is the most frequently repeated commandment in the Qur’an.. Again, in the Prophet’s words (p.b.u.h), it is the pinnacle and complement of his religion. The worship of Jihad isn’t understood as war (qital) in the Islamic literature and, accordingly, in the tradition of Millî Gorus. All kinds of struggles

and efforts for the dominance of the right (Hak) have been evaluated within the scope of the worship of jihad. Also, according to Erbakan, jihad is one of the three fundamental principles for every person working for reform and one of the “three nails” in Erbakan’s words. In this study, the idea of jihad, which is one of the most important motivational elements of Erbakan and the Millî Gorus movement, of which he is the leader, will be discussed. While doing this, the foundations of jihad worship from the Qur’an and Sunnah will be emphasized.

Keywords: *Necmettin Erbakan, Millî Gorus Movement, Jihad.*

Modern Dönemde Yaşanan Hızlı Değişim ve Medeniyet Tasavvuru Arayışları

Aleyna KAYABAL

Özet

Tanzimat'la birlikte Batı kültürünü benimseme yönünde atılan adımlar, medeniyet dönüşümünü hedefliyordu. Ancak modernlik iddiasındaki yönelimler, medeniyet tasavvuru boyutunda değil, tepeden inmece bir anlayışla yapıldığı için geniş halk kitlelerinde karşılık bulmadı. Her iki dünya savaşının siyasal, sosyal ve ekonomik buhranlarını, memleketçe, derinden yaşadık. 50'li yıllardan sonra ise; modern ve güçlü ülkelerce belirlenen; "az gelişmiş ülke" sıralamasından "gelişmekte olan ülkeler" seviyesine çıkabilmek için, hızla, sanayileşme hamlelerine giriştik. Bu süreçte, köyden kente gerçekleşen hızlı göç; geleneksel değerlerde yozlaşmayı, üretim ve tüketim alışkanlıklarındaki değişimi de beraberinde getirdi. Küreselleşmenin en uç boyutlarda hissedildiği günümüz kent ortamlarında ekonomik ve sosyal sorunlara gerçekçi çözümler üretilemezse; kentle bütünleşememiş yapılar, kültürel yozlaşmanın ve toplumsal ayrışmanın baskısıyla yüz yüze kalacaklar. Sosyal sermayenin doğru yönlendirilmesi noktasında atılacak doğru adımlar dalga dalga yayılarak şehir kültürüyle bütünleşememiş kitlelerin ve bireylerin kentin sosyal yaşamına tutunmalarını sağlayacaktır. Bütün peygamberler; riya, haset, yalan ve benzeri duyguların toplum yaşamından uzak tutulmasını önermiş. Modern çağda, manevi değerlerin yerine başka değerler öne çıkarıldığı için insanlar gelip geçici modaların esiri olabiliyorlar. Bireylerin bu durumdan kurtulması, yalnızca eleştirerek gerçekleşemez. Gücünün yettiği oranda zorluklara göğüs gerenler olduğu gibi en ufak bir engelde; "ne yapalım çoğunluk

böyle düşünüyor.” düşüncesiyle nemelazımcılığa sürüklenenler de var. Eğer insanların genelini göz önünde bulundursalardı birçok peygamber görevini yerine getiremezdi. Yanlış yolda değıllerse toplumla beraber yürümek her zaman tercih edilen bir durumdur. Ancak toplumun geneli yanlış yönde ilerliyorsa doğru bilinen yolda yürümek daha asaletli bir davranıştır. Bu duruşu sergileyenler belki bir süre anlaşılabilir veya zarar da görebilirler ama hak ve hakikat ortaya çıkınca herkes onlardan övgüyle söz eder. İnsanı yücelten doğru zamanda doğru bildiğı yoldan yürüyebilmesidir. Önemli olan değer yargılarımızı her attığımız adımda her tuttuğumuz yolda sorgulayabilmektir. Önemli olan amellerin salih olması Allah katında makbul olmasıdır. Yapılan iş, eğer yüce yaratıcının hoşnut kalacağı çizgideyse toplumun veya tek tek bireylerin ne düşündüğü önemli değildir. Mahremiyetle ilgili zorluklar, bu çerçevede ele alınabilir. Ahlaki ve dinî düzey; iyi ya da kötü, olumlu ya da olumsuz bir iş veya eylemle gerçekleşebileceğine göre rüzgarın yönüne doğru eğilenler değil; bilinçli ve özgür bir seçim yapabilen bireyler, ahlaki ve dinî değerlerini gerçek anlamda geliştirebilirler. İnsanlık, hiçbir çağda modernizmin dayatmalarına karşı özgür seçimlerini yapabilme noktasında böylesine topyekün bir sınavla karşılaşmamıştı.

Anahtar Kelimeler: Sosyal ve Kültürel Değişim, Ötekileştirme, Küreselleşme, Kent Yaşamı, Tüketim Kültürü, Sosyal Sermaye, Medeniyet Tasavvuru.

The Fast Change in the Modern Period and the Seeks for Civilization

Aleyna KAYABAL

Abstract

The steps taken with the Tanzimat towards adopting Western culture aimed at the transformation of civilization. However, the tendencies in the claim of modernity did not find a response in the broad masses of the public, since they were made with a top-down understanding, not in the dimension of civilization. We have deeply experienced the political, social and economic crises of both world wars as a country. After the 50's; determined by modern and powerful countries; In order to move from "underdeveloped countries" to "developing countries", we quickly embarked on industrialization. In this process, the rapid migration from village to city; It brought corruption in traditional values and change in production and derivation habits with it. If realistic solutions cannot be produced for economic and social problems in today's urban environments where globalization is felt at the most extreme dimensions; Structures that do not integrate with the city will face the pressure of cultural degeneration and social segregation. The correct steps to be taken in the right direction of social capital will spread wave after wave to ensure that the masses and individuals who could not integrate with the city culture cling to the social life of the city. All prophets; Suggested that emotions such as riya, envy, lies and similar feelings should be kept away from social life. In the modern age, people can come and become prisoners of temporary fashions because other values are put forward instead of spiritual values. Individuals cannot get rid of this situation only by criticizing. At

the slightest obstacle, as there are those who endure difficulties as much as they can; "What shall we do? The majority thinks that way." There are also those who are dragged into humiliation with the thought of it. Many prophets would not be able to fulfill their duties if they had considered the generality of people. It is always preferable to walk with the community if they are not on the wrong path. However, if the general public is moving in the wrong direction, it is a more noble behavior to walk in the right way. Those who take this stance may not be understood or harmed for a while, but when the truth and truth are revealed, everyone praises them. It is the ability to walk in the right path at the right time that glorifies a person. The important thing is to be able to question our value judgments in every step we take, in every way we take. The important thing is that deeds are righteous and accepted by Allah. It doesn't matter what society or individual individuals think, if the work is in line with which the supreme creator would be pleased. Privacy challenges can be addressed within this framework. Moral and religious level; not those who lean in the direction of the wind, as it can be accomplished through a good or bad, positive or negative job or action; Individuals who can make a conscious and free choice can truly develop their moral and religious values. Never before has humanity faced such an all-out test for making its free choices against the impositions of modernism.

Keywords: *Social and Cultural Change, Othering, Globalization, Urban Life, Consumption Culture, Social Capital, Concept of Civilization.*

Post-Modern Darbe Sonrası Türk Siyasetinde Necmettin Erbakan'ın Mirası ve Millî Görüş Hareketi

Dr. Begüm BURAK

Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü

Özet

28 Şubat 1997 tarihli Millî Güvenlik Kurulu toplantısı sonrası istifaya zorlanan Refahiyol Hükümeti Başbakanı Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın, 1970'lerden vefat ettiği 2011 yılına dek uzanan geniş bir zaman diliminde Türk siyasal ve ekonomik hayatına önemli etkileri olduğu bilinmektedir. Millî Görüş Hareketi'nin ve Adil Düzen anlayışının mimarı olan Erbakan'ın "Millî Görüş" mirası ve kurumsal hafızası günümüz Türkiye'sinde de hala önemli bir yere sahiptir. Post-modern darbe sonrası bölünen Millî Görüş geleneğinin içinden gelen Recep Tayyip Erdoğan'ın 2002'den bu yana Türkiye'yi yönettiği bilinmektedir. Bu bağlamda Millî Görüş Hareketi'nin Türk siyasetine olan etkisinin 28 Şubat süreci sonrası sonlanmadığını söylemek mümkündür. Bu çalışmada Millî Görüş Hareketi ve mimarı Erbakan'ın Türk siyasal hayatına etkileri sosyolojik ve ekonomik boyutları kapsamında ele alınacaktır. Millî Nizam Partisi ile 1970'de siyasi kariyerine başlayan Erbakan, Adil Düzen yaklaşımı ile sosyolojik ve ekonomik problemlerin çözümüne dair din ve insan hakları eksenli bir bakış açısı sunması bakımından hâlâ Türk siyasal söyleminde etkileri görülen önemli liderlerin başında gelmektedir. Millî Görüş geleneği ile siyaset yapan partiler hala siyaset sahnesinde varlığını sürdürmektedir. Bu da Erbakan'ın mirasının önemini gösteren etmenlerden biridir.

Anahtar Kelimeler: *Adil Düzen, Millî Görüş Hareketi, Necmettin Erbakan, Post-Modern Darbe.*

The Heritage of Necmettin Erbakan and Islamic View (Milli Gorus) Movement in Turkish Politics after The Post-Modern Coup

Dr. Begüm BURAK

French Institute for Anatolian Studies

Abstract

It is known that, after the National Security Council meeting held on 28 February 1997, the then prime minister of the Refahiyol government Prof. Dr. Necmettin Erbakan who was forced to resign, had significant effects on Turkish political and economic life in a vast period from the 1970s to 2011, the year he passed away. The “Islamic View” legacy and institutional memory led by Necmettin Erbakan, who was the architect of the Islamic View Movement and Just Order approach, still has an essential role in today’s political scene. It is known that after the post-modern coup, the Islamic View Movement was split, and Recep Tayyip Erdoğan coming from the Movement, has been ruling Turkey since 2002. In this context, it is possible to say that the effect of the Islamic View Movement on Turkish politics did not end after the February 28 Process. In this study, the effects of the Islamic View Movement and its architect Erbakan on Turkish political life will be discussed within the scope of its sociological and economic dimensions. Erbakan, who started his political career in the National Order Party in 1970, has been one of the leading figures. Furthermore, he has influenced Turkish political discourse by presenting a religious and human rights-oriented perspective on the solution of sociological and economic problems with his Just Order approach. The political parties, which are based

on the tradition of the Islamic View Movement, still exist in the Turkish political scene today. This shows the importance of Erbakan's legacy.

Keywords: *Just Order, Islamic View Movement, Necmettin Erbakan, Post-Modern Coup.*

Türk Siyasal Yaşamında Necmettin Erbakan

Buğra SIZAN

Ankara Üniversitesi Doktora Öğrencisi

Özet

Prof. Dr. Necmettin Erbakan, siyasal yaşamında şahsiyetli, kararlı, inandığı davasından vazgeçmeden hedeflerini uygulamak için bir ömür boyunca çalışmalarını sürdürmüştür. Eğitim hayatı, akademik kariyeri ve siyasi yaşamında üstün başarılar gösteren, rekabetçi, günlük olan olaylara göre değil, inandığı davası için çalışmalarda bulunan bir lider olmuştur. Prof. Dr. Necmettin Erbakan, Türkiye'nin tarihinden gelen büyük ve güçlü bir Türkiye olma hedefini Millî Görüş ile açıklamıştır. Millî Görüş ile Prof. Dr. Necmettin Erbakan tasavvur ettiği Türkiye hedeflerini ortaya koymuştur. Adil düzen ile Türkiye'nin kendi değerlerini reddetmeden kalkınmasını, Türkiye'nin kaynaklarının Türkiye'de kalması için çalışmalarda bulunmuştur. Türkiye'nin gelişmesi için ağır sanayi hamlesi yapılması gerektiğine inanan Necmettin Erbakan, iktidar ortağı olduğu hükümetlerde ağır sanayi hamlesi ile fabrikalar açılması ile ekonomik olarak güçlenen Türkiye'nin siyasi olarak da hak ettiği yere ulaşması için çalışmalarını sürdürmüştür. Prof. Dr. Necmettin Erbakan, siyasi hayatında çatışmacı değil, uzlaşmacı, sorun çıkaran değil, sorunlara çözüm arayan bir lider olmuştur. Kurmuş olduğu partilerin kapatılmasına, siyaset yasaklarıyla karşı karşıya kalmasına rağmen Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ı siyasi yasaklar davasından geri döndürmemiş, mücadelesini bir ömür boyunca sürdürmüştür. Prof. Dr. Necmettin Erbakan, Türkiye'nin Millî ve manevi değerlerini muhafaza ederek, ekonomik olarak kalkınıp, öncü bir ülke olarak hak ettiği yere ulaşması için bir ömür boyunca davasını sürdürmüştür. Bu çalışmada Türk siyasetinde eşsiz bir yere sahip olan Prof. Dr.

Necmettin Erbakan'ın siyasi hayatı, siyasete yaklaşımı ve liderlik özellikleri anlatılıp, çalışma için seçilen konular tarihsel bir bütünlük çerçevesinde analiz edilip değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Prof. Dr. Necmettin Erbakan, Millî Görüş, Adil Düzen.

Necmettin Erbakan in Turkish Political Life

Buğra SIZAN

PhD Student at Ankara Üniversitesi Doktora Öğrencisi

Abstract

Prof. Dr. Necmettin Erbakan has continued to work for a lifetime to implement his goals in his political life, with a personality, determination, and without giving up on the cause, he believes in. He has excelled in his education, academic career, and political life, he has been a competitive leader, working for the cause he believes in, not according to daily events. Prof. Dr. Necmettin Erbakan explained his goal of being a great and powerful Turkey, coming from Turkey's history, with Millî Gorus. Islamic View and Prof. Dr. Necmettin Erbakan put forward the goals of Turkey that he envisioned. Believing that a heavy industry move should be made for the development of Turkey, Prof. Dr. Necmettin Erbakan continued his efforts to ensure that Turkey, which has strengthened economically with the opening of factories with heavy industry moves in the governments of which she is a power partner, reaches the place it deserves politically. Prof. Dr. Necmettin Erbakan has been a leader in his political life, not confrontational, but conciliatory, not causing problems but seeking solutions. Despite the closure of the parties he founded and facing political bans, Prof. Dr. Necmettin Erbakan did not turn back from the political ban case and continued his struggle for a lifetime. Prof. Dr. Necmettin Erbakan pursued his lifelong cause to preserve the national and moral values of Turkey, to develop economically and reach the place it deserves as a pioneering country. In this study, Prof. Dr. Necmettin Erbakan who has a unique place in Turkish politics, his political life, his approach to politics, and his leadership characteristics were explained.

The topics selected for the study were analyzed and evaluated within the framework of historical integrity.

Keywords: *Turkey, Prof. Dr. Necmettin Erbakan, Islamic View, Fair Order.*

Necmettin Erbakan'ın Gözünden Siyonizm

Doç. Dr. Eldar HASANOĞLU

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Özet

Milli Görüş Hareketi'nin lideri merhum Prof.Dr. Necmettin Erbakan başta Türkiye olmak üzere tüm Müslüman ülkelerinin dünyadaki çeşitli güç odaklarınınca temsil edilen sömürü düzeninde ezildiği kanaatinde olmuştur. Ona göre, küresel sistem Müslüman ülkelerin ilerlemelerinin önünü keserek onları haksız rekabete kurban etmektedir. Erbakan bu durumun çeşitli tezahürleri, farklı yöntemleri ve enstrümanlarına rağmen tek merkezden yönetildiğini ve bu merkezin Siyonizm olduğuna inanmıştır. O, dünyada egemen siyasi ve ekonomik güçlerin Siyonistlerin kontrolünde olduğunu veya onlarla uyumlu çalıştığını, lokal görünen gelişmelerin arka planda Siyonizm güç odağıyla bağlantılı olduğunu iddia etmiştir.

Eldeki çalışma Necmettin Erbakan'ın çeşitli mecralardaki röportajlarında ve konuşmalarında Siyonizm ile ilgili dillendirdiği söylemlerine dayanmaktadır. Konu bütünlüğünün sağlanması adına Milli Görüş Hareketi'nin yayınlarında yer alan veya bu harekete mensup kanaat önderlerinin nakillerine de bazen yer verilmiştir. Bu veriler içeriğine göre kategorize edilmiştir. Burada, Erbakan'ın düşüncesinde Siyonizm'in mahiyeti anlatılmış ve küresel, bölgesel ve Türkiye'ye yönelik projelerinin neler olduğuna yer verilmiştir. Bu bağlamda Erbakan'ın Siyonizm'le ilişkilendirdiği genelde Müslümanlara, özelde Milli Görüş Hareketi'ne karşı engelleyici girişimler anlatılmıştır. Çalışma, Erbakan'ın Siyonizm ile mücadele üzerine söylemleri ve tavsiyelerinin anlatılmasıyla sonlanmaktadır. Çalışma Erbakan'ın Siyonizm algısını sunmayı hedeflediği için bu iddiaların gerçeği ne kadar yansıttığı sorusuna

yoğunlaşmaktan öte, iddialarını desteklemek için sunduğu argümanları ele almaktadır. Konuyla alakalı diğer çalışmalardan farklı olarak, bu çalışma Erbakan'ın bilavasita kendi söylemlerinden hareketle Siyonizm'le ilgili iddialarını sistematik bir tarzda ve kapsamlı kategorik tasnife tabi tutarak anlatmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Necmettin Erbakan, Milli Görüş Hareketi, Siyonizm, Küresel Güç Merkezi.*

Zionism in Necmettin Erbakan's Point of View

Assoc. Prof. Eldar HASANOĞLU

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Abstract

The leader of the Milli Gorush Movement, the late Professor Necmettin Erbakan thought that all Muslim countries and mainly Turkey had been crushed in the world exploitation system which represented by various centers of power. According to him, this global system prevented the Muslim countries from progress and sacrificed them to unfair competition. Erbakan believed that, disregarding its various manifestations and different methods and instruments, this situation was managed actually from a single center and this center was Zionism. He argued that the dominant political and economic powers in the world were under the control of the Zionists or worked in relevance with them, accordingly all the developments that appeared as a local issue were actually linked to this power center of Zionism in the background. This study is based on Necmettin Erbakan's statements about Zionism which he talked in his interviews and speeches in various media channels. In order to ensure the completeness of the subject, this study sometimes refers also to the informations from the publications of Milli Gorush Movement and the comments of opinion leaders who belong to this movement. These data were categorized according to their content. Here, based on Erbakan's point of view, it is explained the nature of Zionism and its projects which targeted the world, the region and Turkey. In this context, here were introduced attempts, which Erbakan linked them to Zionism, to prevent Muslims in general and the Milli Gorush Movement in particular.

The study ends with the Erbakan's statements and recommendations about how to struggle against Zionism. Since the study aims to present Erbakan's perception of Zionism, it deals with his arguments to support the claims, rather than focusing on the question of how much these claims reflect the truth. Unlike related studies on the subject, this study describes Erbakan's claims about Zionism in a systematic manner and by subjecting them to a comprehensive categorical classification, based on his discourses directly.

Keywords: *Necmettin Erbakan, Milli Gorush Movement, Zionism, Centre of Global Hegemony.*

Türkiye İçin Yeni Bir Vizyon: D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı

Emre AYGÜNOĞLU

Özet

Dünyada değişen ekonomik ve siyasi dengeler ile birlikte, gerek mevcut pazarlarda yaşanan daralmalar gerekse de siyasi birtakım gerekçelerle taraf olunan entegrasyon hareketleri ile meydana gelen çıkmazlar, Türkiye için hem yeni pazarlara açılmak, hem de taraf olduğu entegrasyonlarla ilişkilerinde masaya daha güçlü oturmasını sağlayarak ilişkilerini sağlıklı bir zemine oturtulması amacıyla çok yönlü bir dış politika izleme ihtiyacı meydana getirmiştir. Bahse konu bu ihtiyacın karşılanması hususunda D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı her ne kadar 1997 yılında kurulmuş bir entegrasyon hareketi olsa da henüz entegrasyon aşamalarının neredeyse hiçbirinde bir ilerleme kaydedilmemiş ve hak ettiği ilgiyi görmemiş bir hareket olarak yeni bir vizyon olarak görülebilir. Bu doğrultuda çalışmada taraf olunan entegrasyonlarla ilişkiler ortaya konmuş, Türkiye'nin D-8 ülkeleri ile ithalat ve ihracatındaki artışın Gayrı Safi Yurtiçi Hâsılasına etkisini ölçmek amacıyla zaman serisi analizi uygulaması yapılmıştır. Uygulamada öncelikle değişkenlere ait tanımlayıcı istatistiklere ve trendlerini gösteren grafiklere yer verilmiştir. Serilerin durağan olup olmadığını test etmek için Augmented Dickey Fuller (ADF) ve Phillips – Perron (PP) birim kök (durağanlık) testleri yapılmıştır. Daha sonra serileri durağan hale getirebilmek için birinci farkları alınmıştır. Ardından değişkenler arasındaki ilişkiyi öngörebilmek için eşbütünleşme analizi ve VAR Analizi uygulanmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki nedenselliğin yönünün belirlenmesi için Granger Nedensellik Testi uygulanmış, çıkan sonuçlar Varyans Ayrıştırması

ve Etki – Tepki Analizi ile desteklenmiştir. Analiz neticesinde değişkenler arasında 1990-2017 yılları arasında uzun dönemli bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Ayrıca D-8'lerle İhracat(Lnİhracat) değişkeni ile Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla(LnGSYH) değişkeni arasında tek taraflı nedensellik ilişkisi olduğu, diğer değişkenler arasında ise nedensellik ilişkisi olmadığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Ekonomik Entegrasyonlar, Gelişen Sekiz Ülke(D-8), Gümrük Birliği, Uluslararası Ticaret, Zaman Serisi Analizi.*

A New Vision for Turkey: D-8 Economic Cooperation Organization

Emre AYGÜNOĞLU

Abstract

A long with changing economic and political balances in the World, both shrinking in existing markets, and scrapes due to integration movements on some political grounds has made it necessary for Turkey to get into new markets. There is an obvious need to pursue a multi-faceted foreign policy in order to make the relations more powerful in the regional integrations to which it is a party and to implant the relations on a sound basis. Although D-8 Economic Cooperation Organization is an integration movement established in 1997 to meet this need, it can be seen as a new vision as a movement that has not made progress in almost any of the integration stages and has not received the attention it deserves. In this direction, the relations with the integrations to which we are a party have been revealed, and time series analysis has been applied in order to measure the effect of the increase in imports and exports of Turkey with D-8 countries on the Gross Domestic Product. The descriptive charts and graphs that display the patterns of the variables are included first in the application. The unit root (stationarity) experiments Augmented Dickey-Fuller (ADF), and Phillips-Perron (PP) were used to see whether the series were stationary. Then, the first differences were taken in order to stabilize the series. Then, cointegration analysis and VAR Analysis were applied to predict the relationship between variables. Furthermore, the Granger Causality Test was used to evaluate the course of causality between variables, with the findings backed

up by Variance Decomposition and Impact-Response Analysis. As a result of the analysis, a long-term relationship was found between the variables between 1990 and 2017. In addition, it has been observed that there is a unilateral causality relationship between the D-8s and the Export (Ln Export) variable and the Gross Domestic Product (LnGSYH) variable, and there is no causality relationship between the other variables.

Keywords: *Economic Integrations, Developing 8 (D-8), Customs Unions, International Trade, Time-Series Analysis.*

Refah-Yol Hükümeti Döneminde Refah Partisi'nin Yükselişinin Dış Yansımaları: Alan Makovsky Örneği

Enes YILMAZ

İstanbul Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Siyasi hayata 1969 yılında bağımsız milletvekili olarak atılan Necmettin Erbakan'ın genel başkanlığını yaptığı Refah Partisi, 1995 genel seçimleri sonucunda birinci parti olmuştur. Refah Partisi, uzun bir siyasi belirsizlik sürecinin ardından 1996 yılının haziran ayında Doğru Yol Partisi ile koalisyon kurmuş ve Necmettin Erbakan başbakan olmuştur. Yaklaşık bir yıllık iktidar tecrübesinin ardından Refah-Yol Hükümeti, post-modern olarak nitelendirilen darbe ile iktidardan uzaklaştırılmıştır. Dönemin Başbakanı Necmettin Erbakan, Alan Makovsky'nin, 28 Şubat sürecinde ciddi etkisi olduğunu ifade etmiştir. 28 Şubat'ın 10. yıl dönümünde yaptığı bir konuşmada Necmettin Erbakan, Makovsky'yi 28 Şubat sürecinin "asıl mimarı" olarak nitelendirmiştir. Ayrıca Erbakan, 2007 yılında katıldığı bir televizyon programında Refah Partisi'nin iktidarda olduğu dönemde, Refah Partisi'nin yükselişinin önünün kesilmesi için Makovsky tarafından bir rapor hazırlandığını dile getirmiştir. Alan Makovsky ise bu dönemde, Washington Yakın Doğu Araştırmaları Enstitüsü Türkiye Araştırma Programı'nda kıdemli uzman olarak birçok analiz yayınlamıştır. Makovsky'nin analizleri, 1993-1994 yıllarında ABD Dışişleri Bakanlığı İstihbarat ve Araştırma Bürosu'nda Ortadoğu danışmanı olarak görev almış olması açısından son derece önemlidir ve ABD'nin Refah-Yol Hükümeti'ne bakışına dair de ciddi ipuçları verebilir niteliktedir. Bu çalışmanın temel sorusu, bir dönem ABD Dışişleri

Bakanlığı'nda Ortadoğu danışmanı olarak da görev yapan Alan Makovsky'nin, Refah Partisi'nin yükselişine, Refah-Yol hükümeti döneminde nasıl yaklaştığıdır. Söylem analizi kullandığımız bu bildiride, 28.06.1996–15.07.1997 tarihleri arasında Makovsky'nin; Refah-Yol Hükümeti, Refah Partisi ve Necmettin Erbakan hakkındaki analizleri taranmış ve bu yazılarda hangi meselelere vurgu yaptığı saptanmıştır. Bu araştırmanın amacı; Necmettin Erbakan'ın 28 Şubat sürecindeki etkisinden birçok defa bahsettiği Makovsky'nin, Refah-Yol hükümeti döneminde yazdığı analiz yazılarında Refah Partisi'nin yükselişini ve iktidarını nasıl ele aldığı ve bu süreçte hangi hususları öne çıkardığını belirlemektir. Sonuç olarak Makovsky'nin analizleri üzerinde yapılan çalışmada, Makovsky'nin Necmettin Erbakan'ı bir ideolog ve pragmatist bir siyasetçi olarak tanımladığı, ABD ve İsrail çıkarları ile çatışan alternatif jeopolitik söyleme sahip bir lider olarak gördüğü ve Refah Partisi'nin yükselişinin altında yatan sebepleri, “yerel yönetimlerdeki başarıları”, “güçlü teşkilat yapısı” ve “oy potansiyeli” olarak tanımladığı belirlenmiştir. Ayrıca, Refah Partisi'nin başarısında harici etkenler olarak da Türkiye'deki “muhalafetin bölünmüşlüğü”, “halkın diğer partilere olan güvensizliği” gibi hususlara vurgular yaptığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Millî Görüş, Refah Partisi, Necmettin Erbakan, 28 Şubat Süreci, Alan Makovsky.

External Reflections of the Rise of the Welfare Party During the Refah-Yol Government: The Case of Alan Makovsky

Enes YILMAZ

Master Student at Istanbul University

Abstract

The Welfare Party, chaired by Necmettin Erbakan, who entered the political life as an independent deputy in 1969, became the first party in the 1995 general elections. After a long period of political uncertainty, the Welfare Party formed a coalition with the True Path Party in June 1996, and Necmettin Erbakan became the Prime Minister. After nearly a year of experience in power, the Erbakan Government was removed from power with a coup that was described as post-modern. Necmettin Erbakan has been voiced many times that Alah Makovsky had a severe impact on February 28 Process. In a speech he made on the 10th anniversary of the February 28 Process, Necmettin Erbakan described Makovsky as the “main architect” of the February 28 process. In addition, Erbakan stated in a television program he attended in 2007 that Makovsky prepared a report to prevent the rise of the Welfare Party during the period when the Welfare Party was in power. In this period, Alan Makovsky has published numerous analyses as a senior expert in the Washington Institute for Near East Studies’s Turkish Research Program. Makovsky’s analysis is extremely important in that he served as a Middle East advisor at the US State Department Intelligence and Research Bureau in 1993-1994, and these analyses can give serious clues about the US view of the Refah-Yol Government. The main question of this study is how Alan Makovsky, who also

served as a Middle East advisor to the US Department of State, approached the rise of the Welfare Party during the Refah-Yol Government. In this report, we used discourse analysis, Makovsky's analyses between 28.06.1996 – 15.07.1997 on the Refah-Yol Government, Welfare Party, and Necmettin Erbakan, were scanned and it was determined which issues he emphasized in these articles. The purpose of this research is to determine how Makovsky approached the rise and power of the Welfare Party in his analysis articles during the Refah-Yol government and what issues he brought forward in this process. In conclusion, in this study about Makovsky's analyses, it has been determined Makovsky describes Necmettin Erbakan as an ideologue and a pragmatist politician, a leader with an alternative geopolitical discourse that conflicts with US and Israeli interests. It also has been determined that Makovsky describes the underlying reasons for the rise of the Welfare Party are "success in local governments", "strong organizational structure" and "voter potential". Furthermore, as external factors in the Welfare Party's success, Makovsky emphasizes "division of opposition", "insecurity to the other party of the people".

Keywords: *Islamic View, The Welfare Party, Necmettin Erbakan, February 28 Process, Alan Makovsky.*

Millî Görüş Hareketi ve Siyasal Kimliği

Dr. Öğr. Üyesi Ergun KÖKSOY

Marmara Üniversitesi

Özet

Millî Görüş Hareketi, Millî Görüş düşüncesine dayanan ve bu düşüncenin somutlaşmasını sağlayan kurum ve kuruluşları ifade etmektedir. Millî Görüş Hareketinin siyasal yönünü biçimlendiren ve siyasal alandaki temsilcileri ise Millî Görüş partileridir. Siyasal partiler, siyasetin toplumsal yaşamda oynadığı rol nedeniyle Millî Görüş düşüncesinin ve hareketinin sembolleri haline gelmişlerdir. Öyle ki partilerin siyasal kimlik özellikleri zamanla Millî Görüş düşüncesinin ve hareketinin de genel (siyasal) kimliğini oluşturmuştur. Başka bir ifadeyle Millî Görüş düşüncesi ve hareketinin değerleri, amaçları ve politikaları bu partiler aracılığıyla ortak bir kimlik kazanmıştır. Bu tebliğde Millî Görüş partileri olarak belirtilen partilerin (Millî Nizam, Millî Selamet, Refah, Fazilet ve Saadet Partileri) genel siyasal kimlik özellikleri ele alınacaktır. Siyasal kimlik, partileri rakiplerinden ayıran, takipçileriyle bütünleşmelerini sağlayan; kim oldukları, neyi vadettikleri ve bunları nasıl gerçekleştireceklerini belirten özellikler bütünü olarak belirtilebilir. Partilerin kurumsal ve siyasal kimliklerinin en önemli unsurlarını oluşturan siyasal felsefeleri, davranışları, iletişimleri, görsel kimlik özellikleri doküman ve betimsel analiz yöntemleriyle değerlendirilecektir. Bu değerlendirme için iletişim (kurumsal kimlik) ve marka (marka kimliği) disiplinlerinin kavramsal ve teorik modellerinden yararlanılacaktır. Çalışma ile Millî Görüş partilerinin kurumsal ve siyasal kimlik özelliklerinin ortaya konulması ve muhataplarına bütüncül bir değerlendirme sunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Millî Görüş, Siyasal Parti, Siyasal Kimlik, Siyasal İletişim.*

The Millî Gorus (Islamic View) Movement and Its Political Identity

Assist. Prof. Ergun KÖKSOY
Marmara University

Abstract

Islamic View (Millî Gorus) Movement refers to the institutions and organizations based on the idea of MG thought and that make it concrete. The representatives of the Millî Gorus movement in the political arena are the Millî Gorus parties that shape the political direction of the Millî Gorus movement. The political parties have become symbols of Millî Gorus thought and movement due to the role of politics in social life. So much so that the political identity characteristics of the parties formed the general (political) identity of the Millî Gorus thought and movement over time. In other words, the values, goals and policies of Millî Gorus thought and movement have gained a common identity through these parties. In this paper, the general political identity characteristics of the political parties (Millî Nizam, Millî Selamet, Refah, Fazilet, Saadet parties), which are specified as Millî Gorus parties, will be discussed. Political identity distinguishes parties from their rivals, enables them to integrate with their followers, and is defined as a set of characteristics that indicate who they are, what they promise, and how they will achieve them. The parties' political philosophies, behaviors, communications, and visual identity features, which constitute the most critical elements of their institutional and political identities, will be evaluated using document and descriptive analysis methods. For this evaluation, conceptual and theoretical models of the communication (corporate identity) and brand (brand identity)

disciplines were used. The study aims to reveal the institutional and political identity characteristics of the Millî Gorus parties and to present a holistic assessment.

Keywords: *Millî Gorus, Political Party, Political Identity, Political Communication.*

Necmettin Erbakan ve Kıbrıs Barış Harekâtı

Dr. Öğr. Üyesi Fadime TOSİK DİNÇ

Gaziantep Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, Kıbrıs Barış Harekâtı'nda Necmettin Erbakan'ın rolünü belirlemektir. Bununla birlikte, Erbakan'ın liderliğini yaptığı MNP Programı'nda dış siyasetle ilgili kısmında Kıbrıs meselesi üzerinde durulmamış ve MNP'nin yerine kurulan MSP Programı'nda da Kıbrıs'a yer verilmemiştir. MSP, 1973 seçimlerinde 48 milletvekili ile Meclise girmiştir. Daha sonra CHP-MSP Hükümetinde koalisyon ortağı olmuştur. Erbakan, partisinin Kıbrıs ile ilgili bir görüşü olmamasından dolayı CHP'nin 1973 seçim bildirgesinde yer alan "Kıbrıs sorunu için Türkiye'nin ve Kıbrıs Türklerinin yararına ve bölge barışına en uygun çözümün, Kıbrıs'ı bağımsız federatif devlet statüsüne kavuşturmak olduğuna inanıyoruz. Bu federatif devlette, Türkler devlet yönetimine eşit egemenlik hakları ile katılacaklardır. Kıbrıs Türklerinin toprak mülkiyetleri ve ekonomik gelişme olanakları teminat altına alınacaktır." görüşünü kabul etmiş, böylece bu görüş Koalisyon Hükümeti Protokolü'nün 108. maddesini teşkil etmiştir. İlk başlarda kendisinin ve partisinin Kıbrıs ile ilgili ciddi fikirleri olmasa da 15 Temmuz 1974'teki Yunan Cunta darbesinin ardından Ecevit hükümetinin Kıbrıs konusunda daha etkin bir politika izlemesini teşvik etmiştir. Böylelikle MSP, Kıbrıs'a Barış Harekâtı'nın düzenlenmesinin itici gücü olmuştur. Kıbrıs'taki Türk Barış Harekâtı'nın durdurulmasını isteyen BM Güvenlik Kurulu'nun 353 sayılı kararının aksine Erbakan ve MSP'li bakanlar, harekâtın amacına ulaşana kadar devam ettirilmesini savunmuştur. Erbakan, ateşkesten sonra düzenlenen barış konferansı toplantılarını "zaman kaybı" olarak değerlendirirken zaman, onu haklı çıkarmıştır. Nitekim bu

gerçeğin görülmesi üzerine 14 Ağustos'ta "İkinci Barış Harekâtı" yapılmış ve Magusa-Lefkoşa-Lefke-Erenköy çizgisine ulaşılmıştır. Erbakan, Kıbrıs Barış Harekâtı'nın başlaması ile koalisyon hükümetinin kuruluş protokolündeki "Bağımsız Federatif Devlet" anlayışı yerine "Taksim" tezini benimsemiştir. CHP'li ortaklarının parti programlarında ve hükümet protokolündeki "Bağımsız Federatif Devlet" modelinde ısrar etmeleri üzerine her iki tarafı birleştiren bir çözüm olarak "Coğrafi Taksimatlı Federatif Devlet" modelinde anlaşılmıştır. Ancak barış harekâtı sonrasında koalisyon ortakları arasındaki görüş farklılıkları artmış, Kıbrıs kazanımını siyasi prime dönüştürmek isteyen Ecevit'in erken seçime gitme ısrarı üzerine koalisyon hükümeti dağılmıştır. Fakat hem o süreçte hem de sonrasında Kıbrıs meselesinde Ecevit'in mi, yoksa Erbakan'ın mı rolünün daha büyük ve etkili olduğu tartışması hem basında hem kamuoyunda hem de siyasi mahfillerde tartışılmaya devam etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Necmettin Erbakan, Milli Selamet Partisi, Kıbrıs Barış Harekâtı, Bülent Ecevit.

Necmettin Erbakan and the Cyprus Peace Campaign

Assist. Prof. Fadime TOSİK DİNÇ
Gaziantep University

Abstract

This study aims to examine Necmettin Erbakan's position and role in the Cyprus Peace Campaign. The establishment protocol of the coalition government founded by the RRP and the NSP in 1974 included an article shaped by the idea of foreseeing the governance of Cyprus. Though the RPP proposed this policy, Erbakan and his party adopted it too. "We believe that the most appropriate solution for the Cyprus problem for the benefit of Turkey and the Turkish Cypriots and for the peace of the region is to restore Cyprus to the status of an independent Federative state. In this Federative state, the Turks will participate in the state administration with equal sovereign rights. The land ownership and economic development opportunities of the Turkish Cypriots will be guaranteed." Thus, this opinion constituted Article 108 of the Coalition Government Protocol. Erbakan and his party did not have any serious foresight on Cyprus Issue initially, but they encouraged Ecevit's government to operate an effective policy after the Coup supported by Greece on July the 15th 1974 in Cyprus. By means of this, the NSP became the driving force of the Cyprus Campaign. Opposing the UN's declaration stating that Turkey should stop the operation in Cyprus, Erbakan and his party supported the campaign until it reached its definitive purpose. He thought that the talks and conferences all held for peace after the armistice were just 'waste of time' and this view had been proven shortly after the campaign. Indeed,

the second campaign was operated in August the 14th and the Turkish rule was reached to the Magusa-Nicosia-Lefke-Erenköy line. After the commence of the Cyprus Peace Campaign, Erbakan adopted the thesis of 'Shareout' instead of 'Independent Federate State/Government'. However, the RRP insisted on the independent federate state model, which led both parties to compromise and then agrees on a solution that assembly these two ideas within one pot: the thesis of the 'Federative Government based on Geographical Shareout'. The dissidence between the coalition partners increased after the campaign, and the government was broken up when Prime Minister Ecevit decided to go to the polls when he had widespread support gained through the campaign. Nevertheless, the controversies, some of which indicate that Ecevit was the most influential figure in the campaign and the others highlighting Erbakan's place in it, have continued in the Turkish public, media, and political circles.

Keywords: *Necmettin Erbakan, National Salvation Party (MSP), Cyprus Peace Campaign, Bülent Ecevit.*

İslam Siyaset Düşüncesi Bağlamında Millî Görüş Hareketi ve Siyasal Dinamikleri: Millî Görüş'ün Siyasi Söylemleri Ne Kadar Günceldir?

Fatıma AKSAKAL

İstanbul Üniversitesi Doktora Öğrencisi

Özet

İslâm'ın ilk dönemlerinden günümüze kadar gelen süreçte pek çok İslam siyaset düşüncesi ya da oluşumu ortaya çıkmıştır ve bu süreçte belirli ilke ve esaslar çerçevesinde siyaset yapılmıştır. Her siyasetin bir çıkış noktası, kaynakları, amacı ve hedefleri olduğu gerçeği göz önüne alınacak olursa; İslam Siyaset düşüncesinin de dinamizmini diri tutan çıkış noktaları ve hedefleri bulunmaktadır. İslam dini, siyasetin yöntemine ve kurallara dair ayrıntı vermemekle birlikte temel birkaç hususu vurgulamıştır: Adaletin tesis edilmesi, şura, imar etmek ve ifsadın/fitnenin önlenmesi ve bir de anlaşmalara bağlılık en önemlilerindedir. Bu anlamda Millî Görüş hareketi, temel olarak kendisini Osmanlı'nın devamı olarak görür. Bu yüzden de siyasi söylemleri itibarıyla Nizam, Selamet, Refah, Fazilet, Saadet, Barış, Büyük Türkiye, Yeniden Büyük Türkiye, Yaşanabilir Türkiye, Bağımsız Türkiye, Adil Düzen, İstişare, Millî Ekonomi gibi birçok ifadeyle kavramsal çerçevelerini çizmişlerdir. Bu çalışmada Millî Görüş Hareketi esasları çerçevesinde "İslam siyaset düşüncesi çağdaş hayatın ihtiyaçlarına cevap verebilir mi? Çağdaş bir hayatın ihtiyaçlarına cevap vermek üzere tasarlanmış bu İslami siyaset teorisinin temel dinamikleri nelerdir?" gibi temel sorular İslam siyaset teorisinin temel esaslarıyla karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: *İslam Siyaset Düşüncesi, Millî Görüş Hareketi, Siyasal İslam, Yöntem.*

The Islamic View (Milli Gorus) Movement and its Political Dynamics in the Context of Islamic Political Thought: How Up-to-Date are the Political Discourses of Islamic View?

Fatima AKSAKAL

PhD Student at İstanbul Üniversitesi

Abstract

In the process, from the first periods of Islam to the present, many Islamic political ideas or formations have emerged, and politics has been made within the framework of certain principles and principles in this process. Considering the fact that every politician has a starting point, sources, purpose and targets, Islamic political thought also has starting points and targets that keep its dynamism alive. Although the religion of Islam did not give details about the method and rules of politics, it emphasized a few basic points: Establishment of justice, council, building and prevention of corruption/sedition, and adherence to agreements are among the most important. In this sense, the Millî Gorus movement basically sees itself as the continuation of the Ottoman Empire. Therefore, in terms of their political discourse, they have drawn their conceptual framework with many expressions such as Order, Salvation, Prosperity, Virtue, Felicity, Peace, Great Turkey, Great Turkey Again, Livable Turkey, Independent Turkey, Fair Order, Consultation, National Economy. In this study, within the framework of the Millî Gorus Movement, the following questions will be discussed in comparison with the basic principles of Islamic political theory. "Can Islamic political thought respond to the needs of contemporary life? What

are the fundamental dynamics of this Islamic political theory designed to meet the needs of modern life?

Keywords: *Islamic Political Thought, Millî Gorus Movement, Political Islam, Method.*

D-8 Ülkelerinin 1997-2020 Dönemindeki Ticari İlişkilerinin Değerlendirilmesi

Fatih SELAMCI

İstanbul Ticaret Üniversitesi Doktora Öğrencisi

Özet

Gelişen Sekiz Ülke (Developing-8 Organization for Economic Cooperation, D-8), Müslüman ülkeler arasında işbirliği oluşturma amacıyla Türkiye Cumhuriyeti 54. Hükümetin Başbakanı Prof. Dr. Necmettin Erbakan öncülüğünde, 15 Haziran 1997'deki İstanbul Deklarasyonu'nun yayımlanmasıyla resmen kurulmuştur. Müslüman nüfusun çoğunlukta olduğu ülkelere Bangladeş, Endonezya, İran, Malezya, Mısır, Nijerya, Pakistan ve Türkiye bu kuruluşun üye ülkeleridir. D-8 ülkelerinin küresel ekonomideki konumunu iyileştirmek, ticari ilişkilerini geliştirmek ve çeşitlendirmek, uluslararası düzeyde karar alma sürecine katılımlarını artırmak ve refah düzeylerini yükseltmek, teşkilatın hedeflerini oluşturmaktadır. Bu durum, D-8 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın bölgesel bir planlamadan ziyade uluslararası bir kuruluş olduğunu göstermektedir. D-8 ülkeleri arasında çeşitli işbirliği alanları bulunmaktadır. Bunlar; enerji ve mineraller, sağlık, sanayi, tarım ve gıda güvenliği, ticaret, turizm ve ulaşım alanlarıdır. Bu çalışmada, D-8 ülkelerindeki işbirliği alanlarından biri olan ticaret ele alınmıştır. Teşkilatın kurulmasıyla ticari faaliyetleri geliştirme yolunda adımlar atılmasına rağmen ilk yıllarda ticari işbirliği alanında sorumlu bir organ yetkilendirilmemiştir. Bu doğrultuda atılan ilk adım, 2004 yılında sorumluluğun Üst Düzey Ticaret Yetkililerine (ÜDTY) verilmesi olmuştur. ÜDTY, üye devletler arasındaki anlaşmaları müzakere etmek ve ortaya koymak için kurulmuştur. Bu kapsamda, Tercihli Ticaret Anlaşmaları (TTA) taslağının ve

eki olan Menşre Kuralları taslağının oluşturulması, tarife indirimi yönetimi ve özel prosedürlerin düzenlenmesi gibi çalışmalar, ÜDTY tarafından ortaya konmuştur. 2006 yılında imzalanmış olan TTA'nın 2011 yılında yürürlüğe girmesiyle ÜDTY, sorumluluğunu tamamlamış ve faaliyeti sonlandırılmıştır. Bununla birlikte yeni ihtiyaç olarak, 2011 yılında Gözetim Komitesi kurulmuştur. Gözetim Komitesi, D-8 ülkelerinin temsilcilerinden oluşmakta ve TTA'nın uygulanmasındaki gelişmeleri gözlemlemektedir. Bu süreçte, Bangladeş ve Mısır anlaşma maddeleri ve Menşre Kuralları konusunda anlaşmazlık yaşamışlardır. Gözetim Komitesi, bu anlaşmazlıkları giderici taslak hazırlarken 2016 yılında Endonezya, İran, Malezya, Nijerya, Pakistan ve Türkiye arasında TTA uygulanmaya konmuştur. Çalışmanın amacı, D-8'in kuruluşundan günümüze üye ülkelerin birbirleriyle olan ticari ilişkilerinin gelişimini değerlendirmek ve D-8'in küresel ticaretteki gelişimini analiz etmektir. Çalışmamızda yöntem olarak, literatür ve veri analizi tercih edilmiş ve bu doğrultuda değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: D-8, Uluslararası Ticaret, Ekonomi.

Evaluation of D-8 Countries' Commercial Relations between 1997-2020

Fatih SELAMCI

PhD Student at Istanbul Commerce University

Abstract

Developing-8 Organization for Economic Cooperation (D-8) was formally established with the publication of the Istanbul Declaration on 15th June 1997 under the leadership of Prof. Dr. Necmettin Erbakan, who was Prime Minister of the 54th government of the Republic of Turkey. The organization was established among developing economies of Muslim to create cooperation. The countries which have a majority Muslim population, Bangladesh, Indonesia, Iran, Malaysia, Egypt, Nigeria, Pakistan, and Turkey are countries members of this organization. The organization's objectives are to improve the position of D-8 countries in the global economy, to develop and diversify their commercial relations, to increase their participation in the decision-making process at the international level, and to increase their level of welfare. This situation shows that the D-8 Economic Cooperation Organization is an international organization instead of a regional plan. There are several areas of cooperation between D-8 countries. These are energy and minerals, health, industry, agriculture and food security, trade, tourism and transportation. In this study, trade which is one of the cooperation areas in D-8 countries, is discussed. Although steps were taken to develop commercial activities by founding the organization, a responsible body in the field of commercial cooperation was not authorized in the first years of its establishment. The first step taken in this direction was the assignment of responsibility

to the High-Level Trade Officials (HLTO) in 2004. The HLTO was established to negotiate agreements and put forward agreements between member states. In this context, studies such as creating a draft preferential trade agreement (PTA), creating the Rules of Origin that is PTA's annexe, tariff reduction management, and regulation of special procedures were put forward by HLTO. The PTA had signed in 2006 and came into effect in 2011, so the HLTO completed its responsibility, and its activities were terminated. After HLTO, the Supervisory Committee (SC) was established as a new requirement in 2011. The SC consists of representatives of D-8 countries and observes developments in the implementation of PTA. Meanwhile, Bangladesh and Egypt disagreed on treaty clauses and Rules of Origin. While the SC prepared the draft conciliating the disagreements, PTA came into effect between Indonesia, Iran, Malaysia, Nigeria, Pakistan and Turkey in 2016. Our study aims to evaluate the development of trade relations between the member countries since the foundation of D-8 and to talk about the development of D-8 in global trade. In our study, literature and data analysis were preferred as methods and evaluations were made accordingly.

Keywords: *D-8, International Trade, Economy.*

Necmettin Erbakan'ın Kavram Dünyasını Okuma: "Hayra Motor; Şerre Fren Olma" Kavramı Örneği

Doç. Dr. Harun BEKİROĞLU
İnönü Üniversitesi

Özet

Kavram oluşturma, fikirde derinlik ile gerçekleşebilen ve bir dünya görüşünün tekâmülünü gösteren olgulardandır. Kavramlar kolay bir şekilde oluşturulamaz. Kavramlar, yoğun bir tefekkürün ve okumanın sonunda elde edilir. Bir fikrin damıtılmasının ve billurlaşmasının sonucudur. Bir şeyin zihindeki tasavvurunun yargıya/tadî dönüşmesidir. Kavramın "Bu nedir?"/māhiyet sorusuna yanıt olabilecek yeterlilikte olması gerekir. "Bu nedir?" sorusuna verilecek "Bu şudur ve bu şu değildir" şeklindeki tarifin/add de anlaşılır, kapsamlı ve sınırlı olması gerekir. Kavramı oluşturan kelime ya da kelimelerin, kullanıldığı dilin ifade zenginliğini en doğru yansıtan lafızlardan seçilmesi de önem arz etmektedir. Kavramlar, bir fikre kendisini sürdürübilme olanağı sunar. Bundan dolayı dini, siyasi, ilmi ya da ictimai grupların pek çoğu, kavramlarıyla kendilerine varlık kazandırmaya çalışmışlardır. Mesela İslam Düşünce Tarihi'nde Kelam ekolleri kendilerini, Ehl-i sünnet, adalet, imamet gibi kavramlarla tanımlarken Fıkıh ekolleri kendilerini kıyas, istihsan, maslahat gibi kavramlarla belirginleştirmeye çalışmışlardır. Bu kavramları tanımlayıp tarzları, kendilerinin metinleri, delilleri ve olayları nasıl yorumladıklarının ipuçlarını verir. Aynı durum, sosyal gruplar için de geçerlidir. Mesela Çağdaş İslami akımlar, kavram okuması çalışmalarına ağırlık verirler. Bunların bir kısmının, kavram oluşturma eğilimine de sahip oldukları söylenebilir. Bu akımların kavramlara yükledikleri anlam,

fikir dünyalarının anlaşılmasının en pratik yoludur. Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın (ö. 1432/2011), kendine özgü kavramları olan, kavram dünyasına önem veren ve kavram dünyası inşa etmeye çalışan bir kişi olduğu söylenebilir. Önce Ahlak ve Maneviyat, Millî Görüş, Adil Düzen, Yeni Bir Dünya, Irkçı Emperyalizm, Ümmet, İslam Birliği, Köle Düzeni, Faiz Mikrobu, Batı taklitçiliği kavramları, oluşturduğu kavramlardan bazılarıdır. Lideri olduğu Milli Görüş Hareketi'nin anlaşılması, bu kavramların analiziyle mümkün olacaktır. N. Erbakan'ın kullandığı kavramların iki ana özellik barındırdığı görülmektedir: Birincisi; kavramların beslendiği kaynaklar, İslam inancına ait referanslar barındırmaktadır. Kimi zaman bu kavram, bir ayetten esinlenerek türetilmiş gibi kimi zaman dini bir terimin yeni bir hüviyete kavuşturularak sunulması şeklinde görülmektedir. İkincisi ise ürettiği kavramların soyut değil somut öğeler barındırmasıdır. Bu özelliği, kendisini pratik bir şekilde kitlelere anlatabilmesini ve onları ikna edebilmesini sağlamıştır. Bu çalışmada N. Erbakan'ın sıkça kullandığı "hayra motor, şerre fren olma" kavramı ele alınacaktır. Kavramın İslam düşüncesindeki emir bi'l-maruf nehiy ani'l-munker kavramıyla ilişkisi irdelenecektir. Bu terimin N. Erbakan'ın İslamcı kimliğindeki referansları ele alınacak ve kavramda yer alan iyilik/el-ayr ve kötülük/eş-şerr kavramlarının N. Erbakan'ın dünyasında ifade ettiği anlam tespit edilmeye çalışılacaktır. Bu yapılırken konunun Kur'an-ı Kerim'deki referansları değerlendirilecektir. N. Erbakan'ın eserleri esas alınacak ve metin analiz yöntemi uygulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Tefsir, Necmettin Erbakan'ın Kavramları, Milli Görüş, Hayra motor; şerre fren olmak, Emir bi'l-maruf nehiy ani'l-munker*

Reading Necmettin Erbakan's World of Concept: "Being Engine of the Good; Being Brake to the Evil"

Assoc. Prof. Harun BEKİROĞLU
İnönü University

Abstract

Concept creation is one of the phenomena that can occur with depth in the idea and show the evolution of a world view. Concepts cannot be created easily. They are consequences of deep thinking and reading. It is the result of an idea being distilled and crystallized. It is the transformation of the imagination of something in the mind into judgment. The concept should be capable of giving answer to the question: "What is this?" The answer must be extensive and limited for all details to explain "this is this or not." It is important that the word or words that make up the concept should be selected from words that reflect the richness of expression of the language in which they are used. Concepts enable an idea the ability to sustain itself. Thus, most of the religious, political, scientific or social groups have tried to gain existence with their concepts. For instance, in the History of Islamic Thought, the schools of Kalām tried to symbolize themselves with concepts such as Ahl al-Sunnah, *adalah* (justice), *imamah*, while *Fiqh* (Islamic law) schools tried to symbolize themselves with concepts such as *qiyās*, *istisān* and *maslahat*. The way of defining these concepts gives clues about how texts, evidences, and events are interpreted. The same situation is also similar for social groups. For instance, Contemporary Islamic Movements focus on concept reading studies. Some of them has tendency to create concepts. The meaning that these movements

attach to their concepts is the most practical way of understanding their worlds of ideas. It can be said that Prof. Necmettin Erbakan (d. 1432/2011) is a person who has unique concepts, attaches importance to the world of concepts and tries to build a concept world. Firstly Morality and Spirituality, Milli Gorus, The Just Economic System, A New World, Racist Imperialism, Ummah, Islamic Union, System of Slavery, Virus of Interest, Western Imitation are some of the concepts he has created. In order to understand Milli Gorus Movement, which he was the leader, these concepts should be analyzed. The concepts used by Prof. Erbakan have two main features. Firstly; the sources which supplies the concepts gives references to the Islamic belief. Sometimes this concept can be derived from a verse of Qoran and sometimes it is seen as the presentation of a religious term with a new form. Secondly, the produced concepts contain not abstract but concrete elements. This feature enabled him to express his concepts to the public in a practical way and persuade them. In this study, the concept frequently used by Prof. Erbakan "Being Engine of the Good; Being Brake to the Evil" will be discussed. The relation of this concept with the concept of Amr bi al-Maruf wa'l-Nahy an al-Munkar in Islamic thought will be examined. The references of this term in Prof. Erbakan's Islamist identity will be discussed and the meaning of "good/al-khair and evil/al-shar" concepts in the world of Prof. Erbakan will be determined. While doing this, the references of the subject in the Qoran will be evaluated. Prof. Erbakan's works will be taken as basis and text analysis method will be applied.

Keywords: *Tafsir, Necmettin Erbakan's Concepts, Milli Gorus, Being Engine of the Good; Being Brake to the Evil, el-Amr bi al-Maruf wa al-Nahy an al-Munkar.*

Milli Görüş ve Demokrasi

Arş. Gör. Hüseyin ARSLAN

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Özet

Dünya genelinde liberal demokrasi anlayışının gitgide yaygınlaşmasının sebebi onun halihazırda en mükemmel sistem olarak kabul edilmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak liberal demokrasiye geçiş süreci ve sonrası uygulamalarda önemli dikotomiler yaşandığı bilinmektedir. Bu durumun en önemli nedenlerinden biri; ülkedeki siyasi partilerin istenilen demokrasi anlayışına sahip olamamasıdır. Bazı partiler, kurumlar arasındaki ilişkiyi yok sayarak sadece demokrasinin çoğunlukçu yönünü baz aldıklarından popüler demokrasi anlayışına sahip olabilmektedirler. Bu durum, demokrasinin çoğulculuk anlayışının yok sayılmasına neden olmaktadır. Türk siyasi tarihine bakıldığında bazı kesintilere rağmen Osmanlı'nın son döneminden itibaren seçimlerin gerçekleştirildiği bilinmektedir. 1946 yılına kadar Türkiye Cumhuriyeti bazı denemelere rağmen çok partili hayata geçiş yapamazken bu tarihten itibaren muhtıra ve darbeler gerçekleşmesine rağmen seçme ve seçilme işlemi devam etmiştir. İslamcı ve muhafazakâr partiler de diğer partiler gibi bu dönemde ortaya çıkmaya başlamıştır. Ancak söz konusu partilerin demokrasi ile olan ilişkileri verili düzen tarafından sıklıkla sorgulanmıştır. Diğer ideolojilere sahip partiler ise bu sorgulama sürecinden azade tutulmuştur. Milli Görüş Hareketi'nin beş partisi Millî Nizam Partisi (MNP), Millî Selamet Partisi (MSP), Refah Partisi (RP), Fazilet Partisi (FP) ve Saadet Partisi söz konusu sorgulanmaların merkezinde yer almıştır. Hareketin partileri ile ilgili bu konuda değerlendirmeler yapılırken söylem analizi adı altında doğrudan "yaf-talar" sonucunda hüküm verilme yoluna gidilmiştir. Bu bildiride

öncelikle Türk siyasi tarihinde yer alan partilerin demokrasi ile ilişkilerine kısaca değinildikten sonra Milli Görüş partilerinin demokrasi söylemi ve parti içi demokrasi yaklaşımı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: *Milli Görüş, Demokrasi, Erbakan.*

Milli Gorus and Democracy

Res. Assist. Hüseyin ARSLAN

Kırşehir Ahi Evran University

Abstract

The liberal democracy understanding is accepted as the best system to spread around the world. However, many states face problems in the transition to liberal democracy. One of the most important reasons for this situation is that political parties do not have the preferred democracy style. Parties are composed of popular socialist societies because they have a modern understanding of democracy, ignoring those that benefit from simple systems. This situation causes the pluralism of democracy to be ignored. Based on the taxes related to Turkish politics, it is seen that those who have passed since the last period of Ottoman Empire are got involved. Until 1946, Turkish Republic could not make a multi-party transition in spite of many trials. Since this time, voting and standing for the election continued although some memorandums and juntas occurred. Islamist and conservative political parties also started to emerge during this period. However, the relationship of these political parties with the democracy were always questioned. Those with other ideologies were directly accepted as democrats. The five parties of Milli Gorus, MNP, MSP, Welfare Party, Virtue Party and Felicity Party were also the target of these interrogations. While these comparisons are being made about the parties of the movement, it is about people who are not talking about "labels". In this article, the parties in the Turkish political history will firstly be reflected in the view with democracy, then the discourse of democracy of Milli Gorus and the understanding of democracy within the party will be mentioned.

Keywords: *Milli Gorus, Democracy, Erbakan.*

Adil Ekonomik Düzende Sosyal Güvenlik

Prof. Dr. İlhami SÖYLER

Beykent Üniversitesi

Özet

İnsanlar öteden beri beslenme, barınma ve diğer ihtiyaçlarını ve geleceklelerini güvence altına almaya çalışmışlardır. Bunun için de canlarını ve mallarını muhtelif risklere karşı korumaya gayret göstermişlerdir. Bu gayretlerinin tabii bir sonucu olarak tarihi süreç içinde önce bireysel sigortacılık, daha sonra da toplu sigortacılık anlayışı tezahür etmiştir. Sosyal güvenlik anlayışı, esasen bir toplu sigorta uygulamasıdır. İnsanın geleceğinin güven altına alınması ve onurunun korunması gibi önemli bir fonksiyonu olan sosyal güvenlik, farklı din ve medeniyetlerde değişik kapsam ve esaslar çerçevesinde uygulama alanı bulmaktadır. Bu bildiride; genel olarak sosyal güvenlik kavramı ve tarihçesine değinilerek özel olarak İslam hukukunun riba (faiz), garar (belirsizlik), maisir (kumar) ve haram faaliyet yasakları çerçevesinde şekillenen sosyal güvenlik anlayışının esasları ve bunun beşerî sistemlerin sosyal güvenlik anlayışı ile farkları, tümevarım yöntemiyle ortaya konulacaktır. Daha sonra da, İslam sosyal güvenlik anlayışı ışığında şekillenen adil ekonomik düzende sosyal güvenliğin temel bileşenleri, İslam sosyal güvenlik anlayışının esasları ile karşılaştırmalı olarak analize ve değerlendirmeye tabi tutularak önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Sigorta, İslam'da Sosyal Güvenlik, Adil Ekonomik Düzen.*

Social Security in a Fair Economic Order

Prof. Dr. İlhami SÖYLER

Beykent University

Abstract

Since the beginning of the history of humanity, people have struggled to ensure their fundamental needs such as nutrition or shelter. In order to do so, they have been trying to protect their lives and their properties against potential threats. As a natural consequence of that fact, the concept of insurance had emerged in the course of history, beginning with private insurance followed by social security. The concept of social security is actually a collective type of insurance. Having an important role on the protection of people's future and dignity, social security is used according to different contexts and principles within various religions and civilizations. In this paper, the concept and history of social security will be mentioned in a general way. Then more specifically, the fundamentals of social security concept in Islamic law, which are formed within the frame of *riba* (interest rates), *garar* (uncertainty), *maisir* (gambling) and the interdiction of illegal activities, and their differences from social security concept of modern systems will be examined by using inductive reasoning. Afterward, the main components of social security within a fair economic system, which is based on the Islamic social security concept, will be analysed and evaluated in comparison with the Islamic social security concept and followed by certain suggestions.

Keywords: *Insurance, Social Security in Islam, Fair Economic System.*

Necmettin Erbakan'ın Faiz ile Mücadelesine Yönelik Uygulamaları

Kamran ALASGARLI

Ankara Üniversitesi Doktora Öğrencisi

Özet

1969 yılı itibariyle siyaset sahnesinde yer almaya başlayan N. Erbakan yaşadığı ömür boyunca İslami prensiplere bağlı kalmıştır. Siyasi hayatına baktığımız zaman hakkı üstün tutan bir anlayışı benimsemiş ve yaptığı her çalışmada rıza-i ilahi prensibini ön planda tutmuştur. Siyasete atıldığı günden itibaren, ister hukuk, ister dış politika ve isterse de ekonomi alanında her daim adaleti, bir başka ifadeyle adil bir yaşamı sağlayacak politikalar gerçekleştirmiş ve her daim bunun gerçekleşmesi gayretinde olmuştur. 1956 yılında kâr ortaklığı prensibine bağlı olarak kurduğu 'Gümüş Motor' fabrikası örneğinde hem Millî sanayinin hem de faizsiz bir oluşumun yapılabilirliğini kanıtlamış ve siyasi hayatı boyunca bu zihniyet doğrultusunda başarılı ekonomi politikalar gerçekleştirmiştir. Bu bağlamda, siyasi hayatının ilk 10 yılı içerisinde ekonomik alanda ufuk açıcı fikirleri ile ülke gündeminde yer alan Erbakan, henüz liberal ekonominin benimsenmemesine rağmen ülkenin 'İthal İkameci' prensibine dayalı 'Sanayileşme Model'ini kabul etmemiş ve buna karşı ortaya koyduğu Kalkınma Planlarıyla ekonomiye yön verme gayretinde bulunmuştur. Başarıları ile her daim gündemde kalan Erbakan, bu 10 yıl içerisinde ister dünyada isterse de Türkiye'deki siyasi-ekonomik sorunlara rağmen yürüttüğü politikaları ile sadece Türkiye'de değil, tüm İslam ülkelerinde adından bahsedilir oldu. Nitekim geçen bu süreç zarfında Ağır Sanayi çalışmaları ile beraber "Maddi ve Manevi Kalkınma" söylemleri kapsamında, Sanayileşme, "Ufki

Devletçilik” ve “Bölgesel Kalkınma Şirketleri” kavramlarıyla faizsiz bir ekonomik sistemi ortaya koyma çabasında bulunmuştur. Bununla yanı sıra, MSP ile koalisyon ortaklığı dönemlerinde borç-faiz prensibinin aradan kaldırmak bağlamında gerçekleştirdiği ilk seferinde (Suudi Arabistan) adil fiyat anlayışına bağlı ve üretime yönelik bir adım atmakla bir daha faiz ile (rantiyecilerle) mücadelesini ortaya koymuştur. Bununla beraber 41. Hükümet zamanı uyguladığı ‘Ekonomide Millî Çözüm Programı’ ile üç aylık kısa bir süre zarfında döviz ve para ihtiyaçlarının nasıl karşılanması planlanmış ve faizsiz bir sistem için uygulanabilirliğini bir daha göstermiştir. Siyasi hayatının ikinci dönemi itibarıyla yani, 1980 sonrası, Türkiye’de liberal ekonominin benimsenmesiyle işlerin biraz daha çıkmaza girmesine rağmen, Erbakan ‘Adil Düzen’ sloganı eşliğinde sağlıklı ve faizsiz ekonomi politikaları ile mücadelesini sürdürmüştür. Mevcut sorunların zihniyet farkından kaynaklandığına vurgu yaparak rant-faiz ekonomi anlayışına karşı faizsiz ve üretime yönelik reel ekonomi zihniyetini savunmuş ve bu istikamette gerekli çalışmalarda bulunmuştur. Bu minvalde 54. Hükümet zamanı faizsiz bir ekonomik sistemin kurulması istikametinde gerekli uygulamaları yapmakla beraber gelecek nesillere unutulmayacak bir değer-zihniyet emanet etmiştir. Ele aldığımız çalışmamızda, siyasete atıldığı ilk 10 yıl içerisinde yaptığı sanayileşme modeli ile beraber 54. Hükümet zamanı başlıca hedefi olan Adil Düzen’in gerçekleşmesi yolunda, başta faize karşı olmakla, yürüttüğü ekonomi politikaları hakkında bilgi verilecektir. Bu minvalde siyasi hayatı boyunca faizsiz bir ekonomi anlayışına bağlı kalan Erbakan’ın, borç-faiz prensibine karşı gerçekleştirdiği pratik mücadelesi çalışmamızın özünü oluşturacaktır. Birçok amacı kapsayan çalışmamızda öne çıkan başlıca amaç ise ekonomideki kötü gidişatın başlıca neden olarak görülen ‘faiz mikrobu’nun zararlarını göz önünde bulunduran Erbakan’ın bu mikrobu aradan kaldırmak için gerçekleştirdiği ekonomik mücadelelerdir. Bu mücadele kapsamında gerçekleştirdiği politikalar-

la beraber uygulamaya koyamadığı ekonomik söylemleri çalışmamızın bir diğer amacını içermektedir. Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak doküman inceleme kullanılmıştır. Bu bağlamda ilgili alan doğrultusunda çok sayıda kaynaklar incelenmiş, şekil ve tablolarla desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Necmettin Erbakan, Faiz, Adil Bir Düzen, Reel Ekonomi Zihniyeti.*

Necmettin Erbakan’s Practices Regarding Scramble Against Interest

Kamran ALASGARLI

PhD Student at Ankara University

Abstract

N. Erbakan, who started to take part in the political scene as of 1969, remained committed to Islamic principles throughout his life. When we look at his political life, he adopted an understanding that prioritizes justice and kept the principle of ‘Rıza-i İlahî’ in everything he did. Since the day he entered politics, he has always carried out policies that will ensure justice, in other words, a fair life, in the field of law, foreign policy, and economics, and has always strived for this. He proved the feasibility of both the national industry (Millî Sanayi) and an interest-free formation in the example of the “Silver Motor” (Gümüş Motor) factory established in 1956 based on the principle of profit partnership, and he carried out successful economic policies in line with this mentality throughout his political life. In this context, Erbakan, who was on the agenda of the country with his enlightening ideas in the economic field in the first 10 years of his political life, did not accept the ‘Industrialization Model’ based on the ‘Import Substitution’ principle of the country, although the liberal economy has not yet been adopted and made efforts to direct the economy with its own Development Plans. Erbakan, who with his success always remaining on the agenda of the country, with carrying out the policies despite political-economic problem in Turkey and in the world in these 10 years, was mentioned the name not only in Turkey and also in all the Islamic countries. As a matter of fact, during this period, it has made efforts to present

an interest-free economic system, along with Heavy Industry studies, with the concepts of "Industrialization", "Ufki Statism" and "Regional Development Companies" within the scope of Material and Spiritual Development discourses. In addition to this, in his first time (Saudi Arabia) in the context of eliminating the debt-interest principle during the coalition partnership periods with MSP, he put forward his struggle against interest once again by taking a step towards production and adhering to the understanding of fair prices. On the other hand, with the "National Solution Program in the Economy" implemented during the time of the 41st Government, he had planned how to meet the foreign currency and money needs in a short period of three months and showed the applicability of an interest-free system once again. After 1980, in this cond period of his political life, despite having entered a little more dead-end jobs to the adoption of the liberal economy in Turkey, Erbakan had continued his healthy and interest-free economic policy to establish a 'Just Order'. Emphasizing that the current problems stem from the difference in mentality, Erbakan defended the real economy mentality towards interest-free and production against the understanding of rent- interest economy, took necessary steps in this destination. In this respect, in the 54th Government, he entrusted an unforgettable value-mentality to future generations and made the essential implementations towards establishing an interest-free economic system. In our study, we will give information about the industrialization model he made in the first 10 years of his entry into politics and the economic policies he carried out, primarily against interest, during the time of the 54th Government, in order to realize the Fair Order (Adil Düzen). In this respect, the practical struggle of Erbakan, who adhered to an interest-free economy understanding throughout his political life, against the debt-interest principle will constitute the essence of our work. The primary purpose of our study, which covers many purposes,

is the economic struggles Erbakan carried out to eliminate interest microbe, considering the damages of this microbe, which is seen as the leading cause of the bad course of the economy. Another aim of our study includes the economic discourses that he could not put into practice together with the policies he implemented within the scope of this struggle. Document analysis was used as a research method in this study. In this context, many sources were examined in line with the relevant field and supported with figures and tables.

Keywords: *Necmettin Erbakan, Interest, Fair Order, Real Economy Mentality.*

Millî Görüş Partilerinin İnsan Hakları Yaklaşımı

Doç. Dr. Mehmet AYKANAT
Afyon Kocatepe Üniversitesi

Özet

Millî Görüş Hareketi, Türk siyasetine girdiği 1970'li yıllardan günümüze siyasetin önemli süjelerinden olmuştur. Millî Görüş'e mensup siyasi partiler, kendilerine özgü anlayışlarını parti tüzüklerine, programlarına ve uygulamalarına yansıtmaya çalışmışlardır. "Adil düzen" üst başlığında bir doktrin oluşturulmuş, "adil hukuki düzen" ile hukuk anlayışı ortaya konulmuştur. Millî Görüş partilerinin "adil hukuki düzen" başlığında teoride ve uygulamada en çok üzerinde durdukları konuların başında insan hakları konusu gelmektedir. Bu sebeple hareketin insan hakları anlayışının ortaya konulması önemlidir. Millî Görüş partileri, insan hakları konusunda anayasada ve uluslararası sözleşmelerde düzenlenen haklara atıf yapmıştır. Din ve vicdan hürriyeti, basın hürriyeti, eğitim hakkı gibi bazı hak ve hürriyetler üzerinde özel olarak durulmuştur. Millî Görüş partilerinin yer aldıkları hükümetlerin programlarında yine bu hak ve hürriyetlere önem verildiği görülmektedir. Yaşanan hak ihlalleri sebebiyle bazı hak ve hürriyetlerin öne çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Millî Görüş partileri programlarında, seçim bildirilerinde ve siyaset uygulamasında sahip oldukları insan hakları anlayışını yansıtmışlardır. Bazı haklar üzerinde özellikle durulmuş, bazıları hakkında sahip olunan yaklaşıma yer verilmiştir. Son yıllarda kazanılan hakların, hareketin partileri tarafından yıllardır savunulduğu görülmektedir. Bu çalışmada Millî Görüş partilerinin insan hakları yaklaşımı, ağırlıklı olarak savundukları hak ve hürriyetler ile bunlara yer verme

biçimleri üzerinde kısaca durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Millî Görüş Hareketi, İnsan Hakları, Temel Hak ve Hürriyetler, Adil Hukuki Düzen, Din ve Vicdan Hürriyeti.*

Human Rights Approach of Millî Görüş (Islamic View) Parties

Assoc. Prof. Mehmet AYKANAT
Afyon Kocatepe University

Abstract

The Millî Görüş Movement has been one of the important subjects of politics since the 1970s when it entered the Turkish politic arena. Political parties belonging to Millî Görüş Movement have tried to reflect their sui generis understanding in party statutes, programs, and practices. A doctrine has been created under the heading of “just order”, and the knowledge of law has been put forward with “just legal order”. Human rights are one of the issues that Millî Görüş parties focus on most in theory and practice. For this reason, it is vital to establish the human rights concept of the movement. Millî Görüş parties have referred to the rights regulated in the constitution and international conventions on human rights. Some rights have been specifically emphasized, and some have been approached. It is seen that these rights and freedoms are given importance in the programs of the governments in which the Millî Görüş parties are located. It is understood that some rights and freedoms have been highlighted due to rights violations. Millî Görüş parties reflected their understanding of human rights in their programs, election papers, and political practice. Some rights have been specifically emphasized, and some have been approached. The movement's parties have defended the rights gained in recent years for years. In this study, the human rights approach of the Millî Görüş parties, the rights and freedoms they defended and the way they included them were briefly emphasized.

Keywords: *Millî Görüş Movement, Human Rights, Fundamental Rights and Freedoms, Just Legal Order, Freedom of Religion and Conscience.*

D-8 ve “Yeni Bir Dünya”

Dr. Muhammed Musa BUDAK

Gaziantep Üniversitesi

Özet

Dünya barışının sağlanması, tüm insanların esenlik içerisinde yaşayacağı adil bir sistemin kurulabilmesi için uluslararası örgütlerin yadsınamaz bir öneme haiz olduğu savunulmuştur. Bununla birlikte yirminci yüzyılda insanoğlunun yaşadığı trajedilerin önlenmesi noktasında bu örgütler bağlamında ortaya konulan çabalar, çözüm olmak bir yana yaşanan krizleri derinleştirmiştir. Türkiye siyasi hayatının önde gelen liderlerinden olan Necmettin Erbakan yaşanan bu krizlerin ancak “hak temelli Yeni Bir Dünya”nın inşası ile çözülebileceğini iddiasında olmuştur. Bu idealin gerçekleşebilmesi için tarihte de tezahür ettiği şekilde tüm insanlığın huzur içerisinde yaşadığı bir medeniyet inşa eden Müslümanların bir araya gelerek “İslam Birliği”ni kurması gerektiğini savunmuştur. Bu fikirler doğrultusunda iktidara geldiği dönemde sıra dışı bir dış politika atılımı olarak D-8 örgütünün kurulmasına öncülük etmiştir. Hedeflerine ulaşmada beklenen performansı gösteremeyen D-8, taşıdığı potansiyel bakımından halen önemli bir işbirliği platformu olma özelliğine haizdir. Bu makale Erbakan’ın “Yeni Bir Dünya” muhayyilesi ve bu fikrin tahakkukuna yönelik önemli bir adım olarak gördüğü D-8 örgütüne yüklediği anlam analiz edilecektir. Kuruluşundaki saikler, kuruluş süreci ve sonrasında ortaya konulan projeler üzerinden Erbakan ve uluslararası bir örgüt olarak D-8 ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Necmettin Erbakan, D-8, İslam Birliği, Yeni Bir Dünya, Uluslararası Örgütler.*

D-8 and “A New World”

Dr. Muhammet Musa BUDAK

Gaziantep University

Abstract

International organizations have an undeniable importance in efforts to ensure world peace and to establish a fair system where all people will live in well-being. However, the efforts put forward within the framework of these organizations to prevent the tragedies experienced by human beings in the twentieth century have deepened the crises experienced, far from being a solution. Necmettin Erbakan, one of the most important leaders of the Turkish political life, stated that such crisis can only be solved with the construction of “rights-based New World”. He argued that for the realization of this ideal, Muslims who built a civilization in which all humanity lived in peace in history, should come together and establish the “Islamic Union”. In line with these ideas, when he came to power, he pioneered the establishment of the D-8 organization as an extraordinary foreign policy breakthrough. Failing to show the expected performance in achieving its goals, D-8 still has the feature of being an important cooperation platform in terms of its potential. This article will analyze Erbakan’s ideal of “A New World” and the meaning it attributes to the D-8 organization, which he sees as an important step towards the realization of this idea. Erbakan and D-8 as an international organization will be discussed through the motives of its establishment, the establishment process and the projects put forward afterwards.

Keywords: *Necmettin Erbakan, D-8, Islamic Union, A New World, International Organizations.*

Millî Görüş Hareketinin İsimlendirme ve Tanımlanma Süreci

Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK

Kırıkkale Üniversitesi

Özet

Millî Görüş Hareketi, Türkiye’de kalkınma ve ilerlemeyi barışık ve kaynaşık bir anlayışla ele alan bir hareket olmuş ve bu hareketin içerisinde çıkanbaşka partilerde söz konusu olmuştur. Kendisini siyasi parti olarak ortaya koyan bu hareket belli dönemlerde koalisyonlarla da olsa yönetimde bulunarak görüş ve anlayışlarını uygulamaya çalışmış, ancak buna fazla fırsat bulmadan antidemokratik yollarla yönetimden uzaklaştırılmış veya kapatılmıştır. Bu hareket her kapatılmadan sonra yeni bir adla görüş ve anlayışlarını ifade etmiştir. Verilen her yeni ad incelendiğinde birbirini tamamlayan ve bütünleyen adlar olduğu ve bu uyuma özellikle dikkat edildiği görülmektedir. Ayrıca “Millî Görüş, Adil Düzen” gibi çatı adlandırmaların da kendi içinde uyum üzere olduğu dikkati çekmekte ise de “düzen” sözcüğünde semantik bir problem var gibidir. Sırayla: Millî Nizam, Millî Selâmet, Refah, Fazîlet, Saâdet adlandırmaları aynı bakış açısının sonuçları olup, ilk ikisinde Millî kavramının bulunup diğerlerinin tek kavramdan ibaret olması dikkat çekicidir. Bu tebliğde bu adlandırma ve tanımlamalar, kapatılma süreçleri de dikkate alınarak şekil ve muhteva olarak analitik ve tartışmalı biçimde incelenecek, ayrıca evrilme ve çevrilmenin sonuçlarına dikkat çekilecektir. İnceleme; adlandırma ve tanımlamanın fikrî kökleri ile gözetilen felsefi temelleri de içerecektir.

Anahtar Kelimeler: Millî Görüş Hareketi, Parti, Kapatılma, Evrilme, Adlandırma, Tanımlama.

The Process of Naming and Definition of the Islamic View (Milli Gorus) Movement

Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK
Kırıkkale University

Abstract

The Millî Gorus Movement has been a movement that deals with development and progress in Turkey with a reconciled and cohesive understanding, and it has seen the groups that emerged through evolution and transformation. This movement, which revealed itself as a political party, tried to implement its views and understandings by being in the administration even with coalitions in specific periods. Still, it was removed from the administration or closed by anti-democratic ways before it had many opportunities. This movement expressed its views and understandings under a new name after each closure. When each new name given is examined, it is seen that there are names that complete and integrate each other, and special attention is paid to this harmony. In addition, although it draws attention that umbrella denominations such as "National Vision, Adil Order" are in harmony within themselves, there seems to be a semantic problem in the word "order". In order: National Order, National Salvation, Welfare, Virtue, and Happiness denominations result from the same point of view, and, remarkably, the first two have the concept of Millî and the others are a single concept. In this paper, these naming and definitions will be analyzed analytically and controversially in terms of form and content, considering the closure processes. Attention will also be drawn to the consequences of evolution and translation. Examination; It will also include the intellectual roots of naming and definition and the

philosophical foundations pursued.

Keywords: *Millî Gorus Movement, Party, Closure, Evolution, Naming, Identification.*

Necmettin Erbakan'ın "Ağır Sanayi Hamleleri" ve Devletçiliğin Yeniden Yorumlanması

Dr. Öğr. Üyesi Murat YILDIZ
Aksaray Üniversitesi

Özet

Bilim insanı kimliği ile Türk sanayisine ilişkin sorunlara birtakım çözüm önerileri sunmaya çalışan Necmettin Erbakan, 1970 yılında Millî Nizam Partisini (MNP) kurmasıyla Türk Siyasal Hayatında Millî Görüş Hareketi olarak bilinen süreci başlatmış ancak MNP'nin 1971 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılması üzerine 1972 yılında Millî Selamet Partisini kurarak siyasi hayatına devam etmiştir. 26 Ocak 1974 tarihinde kurulan Cumhuriyet Halk Partisi -Millî Selamet Partisi koalisyon hükümetinde Başbakan Yardımcısı olarak görev alan Erbakan, ilk kez iktidarın ortağı olarak göreve gelmiş ve ileri sürdüğü sanayileşme politikalarını gerçekleştirecek fırsatı yakalamıştır. Erbakan'a göre sanayileşme; siyasi, sosyal ve ekonomik meselelerin çözülmesi için zaruri bir girişim olmakla devlet politikalarının temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle Erbakan'a göre çözülmesi gereken ülke problemlerinin ilk sıralarında sanayileşme politikaları yer almıştır. Erbakan, mevcut devletçilik esasına göre belirli merkezlere yoğunlaştırılan ve belirli sektörlerle hitap eden sanayileşme modelinden çıkarak devletçilik esasına yeni bir yorum getirmiştir. Buna göre yeni kurulacak fabrikaların sürekli gelişen ve kendini yenileyen bir yapıda etkileşim halinde olduğu yan sanayileri de geliştirecek önemli üretim merkezlerinin kurulması amaçlanmıştır. Erbakan'ın "Ağır Sanayi Hamlesi" olarak tanımladığı sanayileşme adımlarıyla İstanbul başta olmak üzere belirli il ve bölgelere sıkışan Türk sanayisinin, ülke geneline dengeli bir şekilde yayılarak,

montaj sanayisinden sıyrılıp, ülke ihtiyaçlarını büyük oranda millî imkânlar ile üretebilen ve dışa bağımlılığı ortadan kaldıracak bir mahiyette gelişmesi gerektiğini savunmuştur. Böylece, yurt geneline yayılan sanayileşme neticesinde ülkedeki işsizliğin azaltılmasının yanı sıra vatandaşların refah seviyesinin de yükseltilmesi hedeflenmiştir. Bu çalışmanın amacı, Erbakan'ın sahip olduğu bilgi birikiminin siyasi idealleriyle ne şekilde yoğrulduğunu inceledikten sonra, 1970'lere dek süren devletçilik anlayışının, Erbakan'ın iktidar ortağı olmasıyla ne şekilde yorumlandığını ve bu konuda hangi adımların atıldığını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: *Erbakan, Sanayileşme, Devletçilik, Ağır Sanayi Hamlesi, Millî Selamet Partisi.*

Necmettin Erbakan’s “Heavy Industry Thrusts” and Reinterpretation of Statism

Assist. Prof. Murat YILDIZ

Aksaray University

Abstract

Necmettin Erbakan, who proposed alternative solutions to problems regarding the Turkish industry as a scientist, founded the National Order Party (MNP) in 1970, which started the period known as the Islamic View (Milli Gorus) Movement in Turkish political history. After the Turkish Constitutional Court closed the National Order Party in 1971, he continued his political career by establishing the National Salvation Party in 1972. Taking charge as vice-Prime Minister in the coalition government of the Republican People’s Party-National Salvation Party established on 26 January 1974, Erbakan came into power first time as the leader of one of two partner ruling parties and came close to realizing his ideals. For Erbakan, heavy industrialization is an indispensable attempt to solve political, social, and economic problems and must constitute the foundation of state policies. Thus, industrialization policies ranked among the major national issues. Erbakan moved away from the industrialization model that focused on specific locations, appealed to particular sectors, and reinterpreted statism. The aim was to establish production centers where new factories would develop subsidiary industries by constant development and self-renewal in an interactive structure. Erbakan maintained that, thanks to the attempts which he named as “Heavy Industry Thrust”, the Turkish industry which is confined to certain cities such as İstanbul, will be distributed in the country in a balanced way and that Turkish

industry should get away from assembly industry and produce with national resources and eliminate foreign dependency. Therefore, the aim was to reduce unemployment and increase the welfare of citizens by widespread industrialization throughout the country. The purpose of this study is to reveal how Erbakan's extensive accumulation of knowledge progressed with his political ideals and find out how statism that existed until the 1970s was interpreted after Erbakan came to power and what steps were taken.

Keywords: *Erbakan, Industrialization, Statism, Heavy Industry Thrust, National Salvation Party.*

Adil Ekonomik Düzen’de İktisadi Gelişim Seyri ve Güncel Ekonomik Sorunlara Yönelik Öneriler

Doç. Dr. Musa ÖZTÜRK

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Özet

Adil Ekonomik Düzen teorisi Prof. Dr. Necmettin Erbakan ve arkadaşları tarafından şekillendirilmiş olan bir sosyoekonomik ve politik sistem önermesidir. Temelinde Silm nizamı ve ortaklık ekonomisi olan teoriye göre günümüzdeki iktisadi sorunlar salt pozitivist akla dayandığını iddia eden çatışmacı/çarpık zihniyetin doğal sonuçlarıdır. Bu sorunların üstesinden gelebilmek ve kalıcı çözümlere ulaşabilmek için madde ve manayı bir arada ele alan yeni bir zemine ihtiyaç duyulmaktadır. Zihniyet farklılıkları ile başlayan bu zeminde dünya görüşleri; ilah, kâinat ve eşya, insan, birey ve toplum, tarih, devlet ve hak ve paylaşım anlayışları üzerinden ayrışmaktadır ve bu ayrışmalar tarihi gelişim seyri üzerinden incelenebilmektedir. Çalışma kapsamında, Adil Düzen teorisyenlerinden merhum üstad Süleyman Karagülle ve merhum Prof. Dr. Arif Ersoy’un önermeleri üzerinden Adil Ekonomik Düzen’e göre iktisadi gelişim süreci; kurumlar, ortaklıklar ve kurumsal değişim süreçlerinin belirleyicileri kapsamında irdelenmektedir. Bu yolla günümüz sorunlarının künhüne dair tespitler yapılmaya ve gittikçe girift hale gelen sorunlar karşısında kapsayıcı ve sürdürülebilir çözümler üretebilme kabiliyetinin epistemolojik temelleri ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Silm Nizamı, Adil Düzen, Ortaklık Ekonomisi, Adil Ekonomik Düzen.*

The Economic Development Process in The Perspective of “The Just Economic Order” and Its Suggestions on Current Economic Problems

Assoc. Prof. Musa ÖZTÜRK

Isparta University of Applied Sciences

Abstract

The Just Economic Order theory is a socioeconomic and political system proposition shaped by Prof. Dr. Necmettin Erbakan and his friends. According to the theory based on the ‘silm’ system and the share economy, today’s economic problems are the natural results of the conflicting/distorted mentality that claims to be based solely on positivist reason. In order to overcome these problems and to reach permanent solutions, there is a need for a new ground/understanding that deals with matter and meaning together. Worldviews on this ground started with differences in mentality; God, the universe and things, human, individual and society, history, the state, and the understanding of rights and sharing are differentiated, and these divergences can be examined over the course of historical development. Within the scope of the study, suggestions of the late ustad Süleyman Karagülle and the late Prof. Dr. Arif Ersoy on the economic development process in the concept of the Just Economic Order is analyzed on the basis of institutions, partnerships, and the determinants of institutional change processes. In this way, it is tried to determine the essence of today’s problems and to reveal the epistemological foundations of the ability to produce inclusive and sustainable solutions in the face of increasingly complex problems.

Keywords: *Silm Order, The Just Order, Share Economy, Just Economic Order.*

Erbakan'ın İslam Birliği Anlayışı ve Suriye Politikası

Doç. Dr. Necmettin ÇALIŞKAN
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Özet

Millî Görüş Hareketi'nin kurucusu Prof. Dr. Necmettin Erbakan, projelerini ve icraatlarını "Yeniden Büyük Türkiye" ve "Yeni Bir Dünya" sloganıyla ifade ettiği iki temel gaye üzerine şekillendirir. Erbakan'a göre ilk hedefe ulaşmak için maddî ve manevi yönden kalkınmak, ikinci hedefe ulaşmak için ise İslam birliğini tesis etmek gerekir. Erbakan, Müslüman ülkelerin, emperyalizmin ve Siyonizm'in sömürü, baskı ve her türlü zulmünden kurtulmak için bir an evvel İslâm birliği etrafında bir araya gelmek gerektiğini sürekli savunmuştur. Bunun bir göstergesi olarak da İslâm ülkeleri arasında ekonomik ve sosyal ilişkilerin geliştirilmesine özel önem atfetmiştir. İktidarda olduğu dönemde başta İslam Birliği'nin nüvesi kabul edilen D-8 olmak üzere birçok icraata pratik olarak öncülük etmiştir. Araştırmada İslam birliği, Necmettin Erbakan perspektifinden İslam birliğinin önemi ve bu çerçevede 2001-2011 yılları arasında Türkiye-Suriye ilişkilerinde yaşanan gelişmeler ve Erbakan'ın yaklaşımı incelenmiştir. Ayrıca Ortadoğu'da sürekli yaşanan problem ve krizlerin uzun vadede çözümüne ilişkin neler yapılabileceği hakkında tartışma zemini oluşturulmuştur. Araştırmada ortaya çıkan önemli bulgulardan birisi, Erbakan'ın Suriye üzerinde ırkçı emperyalist güçlerin uygulamaya çalıştıkları stratejiler hakkında önceden uyarılarda bulunduğu ve bu uyarılarında haklı çıktığı gerçeğidir. İlerde yaşanacak daha büyük tehlikelerle karşılaşmamak için Erbakan'ın komşu ülkeler ve İslam ülkeleri hakkında ortaya koyduğu analizlerden istifade

etmenin bir gereklilik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu tespitler çerçevesinde yeni arayışlar ve çözüm yolları hakkında öneriler gündeme getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Necmettin Erbakan, Ümmet, İslam Birliği, Suriye, Arz-ı Mevûd.*

Erbakan's Concept of Islamic Union and Syria Policy

Assoc. Prof. Necmettin ÇALIŞKAN
Hatay Mustafa Kemal University

Abstract

Founder of the Milli Gorus (Islamic View), Prof. Dr. Necmettin Erbakan shapes his projects and actions on two basic purposes that expressed with the slogan as "A Liveable Turkey""Re-Great Turkey" and "A New World". According to Erbakan, it is necessary to develop materially and spiritually in order to achieve the first goal, and to establish an Islamic unity to achieve the second goal. Erbakan has always advocated that Muslim countries should come together around the Islamic unity in order to get rid of the exploitation, oppression and all kinds of oppression of imperialism and Zionism. As an indicator of this, he attached special importance to the development of economic and social relations between Islamic countries. During his time in power, he practically pioneered many actions, especially D-8, which was accepted as the core of the Islamic Union. In the research, Islamic unity, the importance of Islamic unity from the perspective of Necmettin Erbakan, and in this context the developments in Turkey-Syria relations between the years 2001-2011, and Erbakan's approach were examined. In addition, a discussion ground has been created on what can be done to solve the problems and crises that are constantly experienced in the Middle East in the long term. One of the important findings revealed in the research is the fact that Erbakan warned in advance about the strategies that the racist imperialist powers tried to implement on Syria and that these warnings were justified. It has been

concluded that it is a necessity to benefit from Erbakan's analysis of neighboring countries and Islamic countries in order not to face greater dangers in the future. Within the framework of these findings, suggestions about new searches and solutions were brought to the agenda.

Keywords: *Necmettin Erbakan, Ummah, Islamic Union, Syria, The Holy Land.*

Millî Görüş Siyasetinde Kadının Konumu

Nurgül Beytiye EKİNCİ

Saadet Partisi Kadın Kolları

Absract

Osmanlı modernleşmesinin başlangıcı olarak sayılan Tanzimat Fermanı'ndan günümüze kadar Anadolu toprakları üzerinde birçok kadın hareketi ortaya çıkmıştır. Türkiye gibi inanç değerleri ile medeniyet tasavvuru birbirinden farklılaşan ülkelerde kadın hareketleri genellikle batılılaşma üzerinden yürütülmüştür. Bu yüzden İslami değerler ile hareket eden kadınların toplumsal alanda özellikle siyasi alandaki varlığından söz etmek çok da mümkün olmamıştır. 1980'lerden sonra dünyada yayılan ve ülkemizi de etkileyen kimlik siyaseti İslamcı kadın hareketlerinin de meydana çıkmasına olanak tanımıştır. İslamcı kadın hareketlerinin başlangıç noktası toplumu bilgilendirmek olmakla birlikte zamanla bu istek yerini kendi kimlikleri ile kendilerini temsil etme noktasına bırakmıştır. Hem toplumu bilinçlendirme hem de "temsiliyet" açısından kadınların çalışmalarına en güçlü desteği Millî Görüş Hareketi sağlamıştır. Necmettin Erbakan liderliğindeki Millî Görüş Hareketi geleneksel bir yapıya sahip olsa da zamanın şartlarını ve taleplerini iyi okumuş ve Refah Partisi döneminde henüz diğer partilerde olmayan kadın kollarını parti teşkilatlarının her kademesinde kurarak kadının her noktada siyaset yapmasının yolunu açmıştır. Millî Görüş kadın hareketi, ana akım ideoloji tarafından merkezin dışına itilmiş kadınların sivil alanda ve siyasette merkezi konuma taşınmasına neden olmuştur. Millî Görüş Hareketi; kadınların, dernek faaliyetleri ve çalışma hayatına katılımını artırdığı gibi başörtülü ve inançlı kadınların milletvekili olmasının da öncülüğünü yapmıştır. Toplumsal hayattan dışlanan inançlı kadınlar toplumsal değişimin siyasi ve sosyal boyutunun

öznesi konumuna taşınmış ve bu değişimde Müslüman kadın sisteme eklenmemiş tam tersine sistem tarafından kabul edilmiştir. Bu çalışmada, betimsel bir analizle parti beyannameleri ve Necmettin Erbakan'ın konuşmaları incelenerek tümevarımsal olarak konuya ilişkin analiz yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Siyasal Temsiliyet, Millî Görüş Kadın Hareketi, İslamcı Kadın, Siyasal Merkez.*

The Position of Woman in The Islamic View (Millî Görüş) Policy

Nurgül Beytiye EKİNCİ

Branch of Women on Saadet Party

Abstract

Many women's movements have taken place in Anatolian lands since the tanzimat edict, which is considered as the beginning of Ottoman modernization. In countries such as turkey, whose belief-related values and the idea of civilization differ from each other, women's movements are generally carried out through westernization. Therefore, it has not been possible to talk about the existence of women who act with Islamic values in the social field, especially in the political area. Identity politics, which spread worldwide after the 1980s and affected our country, also enabled the emergence of Islamic women's movements. Although the starting point of Islamist women's movements is to inform the society over time, this request left its place to represent themselves with their own identities. The Millî Görüş movement provided the strongest support to women's work in raising awareness of society and "representation". Although the Millî Görüş movement led by Necmettin Erbakan has a traditional structure, it read well the conditions and demands of the time and during the "welfare party (refah partisi)" did what was not yet in other parties during the "refah" party era, it paved the way for women to engage in politics at every point by establishing women's branches at every level of party organizations. The Millî Görüş women's movement has caused women, who have been pushed out of the center by the mainstream ideology, to a central position in civilian and politics. The movement of Millî

Görüş has increased the participation of women in the activities of the association, in the work life, and has also pioneered women with headscarves and beliefs as deputies. Women of faith, who were excluded from social life, became the subject of the political and social dimensions of social change and did the Muslim woman join the system in this change, on the contrary, it was accepted by the system. In this study, we will try to make an inductive analysis by examining party declarations and the speeches of Necmettin Erbakan with a descriptive analysis.

Keywords: *Political Representation, Millî Görüş Women's Movement, Islamist Woman, Center of Politics.*

Müslüman Demokrasinin Yükselişi: Millî Görüş Hareketi

Onat KOLCU

The University of Kansas Doktora Öğrencisi

Özet

Millî Görüş Hareketi, Türk Siyasi hayatına Millî Nizam Partisi ile kurucusu Necmettin Erbakan'ın önderliğinde girdi. Millî Görüş'ün ana amacı devletin katı seküler politikası olan laiklik altında kalan İslami değerlerin toplumda güçlenmesini sağlamaktır. Millî Görüş Hareketi yüz yüze kaldığı parti kapatmalara rağmen politikalarını ılımlaştırarak Türk Siyasi hayatında varlığını sürdürmeyi başardı. Ancak, Millî Görüş Hareketine sadece dindar Müslüman vatandaşların oy verdiğini söylemek yanlış olacaktır. Millî Görüş Hareketi siyasi hayatında, her kesimin oyunu almaya çalışmıştır. Bu yüzden Millî Görüş Hareketinin attığı adımlar dik-kate alınırca Demokratik Müslüman Parti kategorisine yerleştirebilirken, kullanılan sloganlara baktığımızda ise Klasik İslami Parti kategorisine de yerleşebilmektedir. Bu çalışma katı sekülerizm altında yönetilen ülkelerde demokratikleşme adımları atıldıkça Klasik İslami Partilerin Müslüman Demokrat Parti kategorisine doğru şekilleneceğini savunur. Bu hipoteze göre, bu çalışma Millî Görüş Hareketi'ne bağlı olan Millî Selamet Partisi ve Refah Partisinin, parti programlarını ve seçim sloganlarını liberalizmden önce ve sonra olacak şekilde karşılaştıracaktır. Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılarak oluşturulmuştur. Söz konusu karşılaştırma içerik analizi kullanılarak gerçekleştirilecektir. Karşılaştırma sonucu elde edilen verilerle birtakım sonuçlara ulaşılması beklenmektedir. Liberalizm akımı Türkiye'de 1980 darbesi sonrasında kurulan Turgut Özal

hükûmeti ile başlamıştır. Gün geçtikçe gelişen ekonomik liberalizm ve onun bir sonucu olarak ortaya çıkan Anadolu Kaplanları ile Millî Görüş Hareketi sadece dindar Müslümanlar için değil toplumun her kesimi için ilgi çekici bir parti haline gelmiştir. 1990 yıllarında yapılan seçim sonuçları da bu argümanı desteklemektedir. Bu çalışma eğer Müslüman Demokrat Partiler toplumun farklı kesimlerine ulaşırsa siyasi olarak daha başarılı olacağını savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Millî Görüş Hareketi, Necmettin Erbakan, Millî Selamet Partisi, Refah Partisi, Liberalizm.*

The Rise of the Muslim Democracy in Turkey: The Islamic View (Millî Görüş)

Onat KOLCU

PhD Student at The University of Kansas

Abstract

The Millî Görüş Hareketi (Islamic View Movement) entered Turkish Politics as National Order Party under the leadership of his founder Necmettin Erbakan in 1970. The main idea of the Millî Görüş base on empowering of the Islamic values inside the society which suppressed by the state with strict secularism idea called, laicism. The Millî Görüş survives in Turkish politics, but four Political Parties of Millî Görüş closed down. Millî Görüş became more moderate in every closed down to keep going in politics. However, they did not decrease the level of propaganda for pro-Islamic ideas. It is essential to mention that Millî Görüş did not try to get votes only from religious people. They also tried to get votes from every side of society. For that reason, Millî Görüş was categorized as Muslim-Democratic Party according to their action, but they could also categorize as Traditional Islamic Party according to their propagandas. The article argues that when the democratic opportunities increase in the strict secular states the chance of evolving of the Traditional Islamist Parties to Muslim Democratic Parties increase too. According to this hypothesis, the article compares party programs and elections slogans of the two parties of the Millî Görüş- National Salvation Party and Welfare Party- as before liberalism and after liberalism. This paper was created with document analysis which is one of the qualitative methods. The provided comparison will be made with the help of content analysis. It is expected to reach

findings given as a result of the comparison. The liberalism in Turkey starts with Turgut Özal after the 1980 coup. With economic liberalism and the emerging Anatolian Tigers, Millî Görüş became an intriguing ideology not only for pious Muslims but also for every citizen of Turkey, which was proved by the election results in the 1990s. The results of the study confirm that Muslim Democratic Parties have a more chance to win elections if they can reach different layers of the society.

Keywords: *Millî Görüş Movement, Necmettin Erbakan, Millî Selamet Party, Refah Party, Liberalism.*

Erbakan'ın Referans Gösterdiği Ayetlerin Verdiği Mesajlar

Doç. Dr. Osman KABAKÇILI
Şeyhedevali Üniversitesi

Özet

Necmettin Erbakan (ö. 2011) ekonomik kalkınmayla beraber manevi kalkınmanın önemini öne çıkaran bir liderdir. O her şeyin merkezine insanı ve doğruluğu koyar. Bu sebeple felsefesinin temel kaynağı “De ki: Hak geldi bâtil yıkılıp gitti! Zaten bâtil yıkılmaya mahkûmdur.” (İsra 17/81) âyetidir. Bu bağlamda o hak ile batılın bitmeyen mücadelesine işaret eder. O insanların haklarının güçten kaynaklanmayıp doğruluktan kaynaklandığını bu sebeple canın korunması, aklın korunması, inancın korunması, neslin korunması, malın korunması gibi temel hakları daima önde tutar. Siyasi fikirlerini geliştirirken söz konusu hakların korunmasını temel alır. Bu gayeye matuf olarak faizsiz ekonomik sistemin temellerini oluşturmak için yeni fikirler ortaya koyarak faizin dolaylı yoldan insanların emeklerini almak olduğunu belirtir. Bu bağlamda “Allah alım satımı helâl, faizi ise haram kılmıştır.” (Bakara 2/275) âyetini referans olarak gösterir. O birçok konuşmasında Müslümanların kardeş olduğu düşüncesini ifade ederken “Müminler ancak kardeşlerdir, öyleyse iki kardeşinizin arasını düzeltin, Allah'a itaatsizlikten sakının ki rahmetine mazhar olasınız.” (Hucurat 49/10) âyetine atıfta bulunur. Bu bağlamda Erbakan öncelikle İslam ülkelerinin birlikteliğini ve devamında tüm insanlığın birlik ve beraberliğini amaçlayan bir söylem kullanır. Bu gayeye yönelik olarak D-8'lerin kurulmasında öncülük yapmıştır. Birlikten kuvvet doğacağı şuurunda olan Erbakan bu gaye ile daima birlik ve beraberlik mesajları sunarak “Hep birlikte

Allah'ın ipine sımsıkı yapışın; bölünüp parçalanmayın." (Âl-i İmrân 3/103) âyetini bu fikrini desteklemek için referans yapar. Yukarıda zikredilen âyetler gibi daha birçok âyet Erbakan tarafından dillendirilerek insanlığın maddi manevi gelişimine yönelik mesajlar verilir. Bu sebeple Erbakan'ın konuşmalarında dile getirdiği âyetlerin ayrıntılı olarak değerlendirilip verdikleri mesajların ortaya konulması önem arz eder. Bu çalışmada yukarıda zikredilen âyetler konu edilecektir. Tebliğin amacı yukarıda zikredilen âyetleri tefsir usulü ilmi bağlamında değerlendirmektir. Söz konusu âyetler klasik tefsirlerde incelenerek sosyal ve ahlaki içerikleri bağlamında analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Erbakan, Ayet, Adalet, Ahlak, Maneviyat.*

Messages Given By Erbakan's References

Doç. Dr. Osman KABAKÇILI

Şeyhedeali University

Abstract

Erbakan was a leader who emphasized the importance of spiritual development before economic development. Erbakan gave messages by being aware of the importance of economic development that will come with spiritual development. He put people and truth at the center of everything. For this reason, the source of one of his basic philosophies is the ayah "The truth has come, falsehood has been destroyed". In this context, he pointed to the endless struggle between right and wrong. He always prioritized fundamental rights such as the protection of life, the protection of the mind, the protection of belief, the protection of generation and the protection of property, that the rights of people do not arise from power but from righteousness. He based his political ideas on the protection of these rights. For this reason, Erbakan aimed to be on the side of the righteous, not the strong. While he was conscious of the fact that Muslims are brothers, he adopted the ayah "Indeed, Muslims are brothers". In this context, Erbakan primarily aimed at the unity of Islamic countries and subsequently the unity and solidarity of all humanity and shaped his politics in this direction. He pioneered the establishment of D8s for this purpose. Erbakan, who knows unity will be stronger, has always presented messages of unity and solidarity with this aim. Like the ayahs mentioned above, many ayahs were uttered by Erbakan and certain messages were given. For this reason, we believe that it is important to evaluate the ayahs that Erbakan uttered in his speech in detail and to reveal the messages they give. This paper aims to

evaluate some of the ayahs expressed by Erbakan in detail and to reveal the messages they present.

Keywords: *Erbakan, Ayah, Justice, Morality, Spirituality.*

İslam Fıkhının Temel Kavramlarından Olan Vesâil-Makâsıd Bağlamında Millî Görüş Davasına Genel Bir Bakış

Dr. Öğr. Üyesi Sefa ATİK

Pamukkale University

Özet

İslam fıkhının temel prensiplerinin incelendiği fıkıh usulü alanında yazılan eserler fikhî hükümlerin tanım, çeşit, kaynak ve amaçlarını ele almaktadır. Fıkıh usulünde amaç-araç arasındaki ilişki farklı terimlerle ifade edilmektedir. Usûl-i fikh alanında “sebepe-müsebbebe, illet-malül, şart-meşrut, araç-amaç, gaye-mugayya, vâcib-mukaddimetül-vâcib, vesîle-makâsıd” kavramlarının kullanımı ciddî bir yekûn tutmaktadır. Buna mukabil fûru-i fıkıh alanında daha çok vesâil ve makâsıd kavramları ile dinî sorunlara yaklaşım temel alınmaktadır. Böylece mezkûr kavramlar üzerinden araç ve amaç arasındaki ilişkinin niteliği, içeriği ve maksadın meşru temellere dayanıp dayanmadığı da tespit edilmiş olacaktır. Bu anlamda Necmettin Erbakan’ın şahsî hayatına yön veren siyasî, dinî ve iktisâdî amaçların geneline Millî Görüş düşüncesi denildiği bilinmektedir. Dolayısıyla Millî Görüş fikriyatını amaç ve amaçlara götüren araçların, İslam ilimleri içerisinde hem aklî hem naklî temele dayalı bir ilim olan fıkıh düşüncesinin kavramlarından olan vesâil ve makâsıd ilişkisi bağlamında ele almak mümkündür. Böyle bir çalışma dindar bir bilim ve siyaset adamı olan Necmettin Erbakan’ın araç-amaç arasındaki ilişkiyi nasıl kurduğunu ve araç-amaç arasındaki ilişkinin tutarlılığını gösterecektir. Yine başlatmış olduğu hareketin hâla siyasi bir ekip tarafından sürdürülmesinin ve ayrıca kendi gövdesinden çıkarak elan iktidarda bulunan siyasi hareketin ise min veçhin atf

yapmış olduğu gerçeğin arkasındaki makâsıdın derinliğini de ortaya koyacaktır. Böylece mümin bir siyasi lider olarak dünyadan göçmüş olan Erbakan'ın düşüncesinin fikhî temellerinin tespiti yapılmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Millî Görüş, Fıkıh, Vesâil, Makâsıd.*

A General Overview of Islamic View (Milli Gorus) Claim in the Context of Vesâil-Makâsîd (the means-the goal relationship), One of the Basic Concepts of Islamic Fiqh

Assist. Prof. Sefa ATİK

Pamukkale University

Abstract

The literature on fiqh method, which examines the basic principles of Islamic jurisprudence, is called Islamic Jurisprudence. The works written in this field deal with the definition, variety, source and aims of the fiqh provisions. In Islamic Jurisprudence, the relationship between purpose and means is expressed in different terms. As it is known, the terms of “sebeb-müsebbeb, illet-malül, şart-meşrut, vâcib-mukaddimetül-vâcib, araç-amaç, gaye-mugayya, vesîle-makâsîd” (all of these terms mean the means-the goal or the cause- effect relationships) cover a wide space in fiqh procedure. On the other hand, the approach to religious problems are mostly with the idea of vesâil and makâsîd in fûru (a more detailed fiqh branch) fiqh. With that way, it becomes easier to detect the quality of the relationship of the means-the goal, the content of it, whether the goal is grounded on legal basis or not with mentioned terms. In this sense, it is possible to consider the idea of Islamic View, which Necmettin Erbakan summarized and refined in seven articles in his book “Davam”, the means counted as the base of that notion within the scope of the relationship of the means-the goal, which are the concepts of fiqh science, grounding its ideas on both reason

and revelation in Islamic sciences. This article; The Islamic View Notion, Necmettin Erbakan framed, examining the subject from the point of the means-the goal relationship points out that how Necmettin Erbakan, who is a devout scientist and politician makes a relationship between the means and the goal, how consistent the relationship of the means and the goal is, how Islamic View movement proceeds by means of a political crew today, how that political crew comes out of its shell, and how it continues its mission with an active party today. All above-mentioned facts indicate how deep and meaningful of the goal of Islamic View Notion is. That's why, it becomes more possible to detect the fiqh base of the ideas of Necmettin Erbakan, who departed this life as a Muslim political leader.

Keywords: *The Islamic View, Fiqh, Vesâil Makâsîd (the means and the goal relationship).*

Adil Ekonomik Düzende Para Arzı Tanımı ve Para=Mal İlkesi

Dr. Öğr. Üyesi Sema YAŞAR
Şırnak Üniversitesi

Özet

Bugün neredeyse bütün ülkelerde paranın oluşturulmasına yönelik kabul gören sistem neo-klasik iktisadi yaklaşım tarafından geliştirilen kısmi rezerv bankacılığı sistemidir. Paranın merkez bankaları tarafından oluşturulup bankalar tarafından çoğaltıldığı bu sistemde, bankaya yatırılan mevduatın tekrar tekrar kredi verilmesiyle para arzı genişlemektedir. Kaydi para veya banka parası olarak adlandırılan ve gerçekte var olmayan bu paranın miktarı, bankaların merkez bankasında tutmaları gereken zorunlu karşılıkların oranlarına bağlı olmak üzere değişmektedir. Zorunlu karşılık oranlarının artırılması durumunda bankalarda oluşan kaydi para miktarı azalmakta iken söz konusu oranların düşürülmesi kaydi para miktarını artırmaktadır. Bankaların kısmi rezerv sistemi neticesinde oluşturdukları kaydi para aracılığıyla faiz gelirleri de kat kat artmaktadır. Devletin kontrolü altında olmayan ve para arzının büyük bölümünü oluşturan kaydi para ve onun türevi olan faiz, gelir dağılımı adaletsizliği, enflasyon, reel yatırımların azalması, spekülatif yatırımların artması ve finansal istikrarsızlık gibi pek çok iktisadi sorunun kaynağı olmaktadır. Kapitalist iktisadi sistemin olmazsa olmazı olan kısmi rezerv sisteminin alternatiflerinden birisini bir İslam ekonomisi modeli olan Adil Ekonomik Düzen ortaya koymaktadır. Adil Ekonomik Düzende, bankalarda paradan para doğurulmasına şiddetle karşı çıkılmakta ve para=mal olması gerektiği vurgulanmaktadır. Para=mal ilkesi, özellikle devlet otoritesi tarafından ve üretim artı

servet miktarına denk olacak miktarda para arz edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Para=mal ilkesi kısmi rezerv bankacılığı ile birlikte karşılıksız para basılmasına da karşı çıkan bir ilkedir. Karşılıksız para basma her ne kadar tek başına enflasyona neden olsa da, kendisinin on katına kadar kaydî para doğurduğundan dolayı ekonomi için daha büyük bir sorun haline gelmektedir. Adil Ekonomik Düzenle para=mal ilkesinin iktisadi sistemde uygulanması ile söz konusu iktisadi sorunların önemli oranda çözüleceği veya ortadan kalkacağı savunulmaktadır. Bu çalışmada, Adil Ekonomik Düzenin para sistemi ile ilgili ilkelerinden olan para=mal ilkesinin, önemli bazı makroekonomik sorunların nedeni sayılan kaydi para ve onu ortaya çıkaran kısmi rezerv sistemine alternatif olup olamayacağı teorik açıdan araştırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kısmi Rezerv Sistemi, Kaydî Para, İslam Ekonomisi, Adil Ekonomik Düzen, Para=Mal İlkesi

Money Supply Definition and Money = Goods Principle in Fair Economic Order

Assist. Prof. Sema YAŞAR
Şırnak University

Abstract

Today, the accepted/allowed system for creating money in almost all countries is the fractional reserve banking system developed by the neoclassical economic approach. In the neoclassical economic approach, where the money is created by central banks and multiplied by banks, the money supply expands by repeatedly lending deposits to the bank. The amount of this money, known as commercial bank money, which does not exist, varies depending on the rates of mandatory reserves that banks must keep at the central bank. If mandatory reserve rates are increased, the amount of commercial bank money generated in banks decreases, while reducing these rates increases the amount of commercial bank money. Interest income increases many times over through the commercial bank money created by banks due to the fractional reserve system. Commercial bank money, which is not under the control of the state and constitutes most of the money supply, and its derivative interest are the source of many economic problems such as the unjust distribution of income, inflation, decrease in real investments, increase in speculative investments and financial instability. One of the alternatives to the fractional reserve system, which is an indispensable part of the capitalist economic system, is the Fair Economic Order, an Islamic economics model. In the Fair Economic Order, it is strongly opposed to generating money from

money in banks, and it is emphasized that money = goods. The money = goods principle suggests, in particular, that money should be supplied by the state authority and in an amount equivalent to the amount of production plus wealth. The money = goods principle is also a principle that opposes uncovered printing money as a result of fractional reserve banking. Although uncovered printing money alone causes inflation, it becomes a bigger problem for the economy as it generates up to ten times its own commercial bank money. Applying the principle of money = goods in the Fair Economic Order's economic system will significantly solve or eliminate these economic problems. In this study, it is investigated theoretically whether the money = goods principle, which is one of the principles of the Fair Economic Order regarding the monetary system, can be an alternative to the commercial bank money, considered the cause of some important macroeconomic problems, and the fractional reserve system creating it.

Keywords: *The Fractional Reserve System, Commercial Bank Money, Islamic Economy, Fair Economic Order, Money=Goods Principle.*

Millî Enerji Politikalarının Önemi: Türkiye İçin Strateji Önerileri

Doç. Dr. Serhat YÜKSEL - Prof. Dr. Hasan DİNÇER

İstanbul Medipol Üniversitesi

Özet

Enerji bir ülkenin hem sosyal hem de ekonomik kalkınmasına etki eden hayati bir ihtiyaçtır. Enerji sayesinde bireyler ısınma gibi günlük ihtiyaçlarını gidermektedirler. Öte yandan, enerji ayrıca sanayi üretiminde en önemli girdilerden birisidir. Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere, ülkeler fiyatından bağımsız olarak enerjiyi temin etmek zorundadırlar. Bu durum enerji kaynaklarına sahip olan ülkeler için çok daha kolaydır. Buna karşın, yeterli miktarda enerji kaynaklarına sahip olmayan ülkeler ise bu ihtiyacını başka ülkelerden ithal ederek gidermek zorundadırlar. Bu durum ise ülkeye ciddi anlamda finansal yük yaratmaktadır. Bu durum ülkenin enerji ithalatını arttırdığı için ülkenin cari işlemler dengesi bu husustan olumsuz yönde etkilenmektedir. Belirtilen bu husus da ülke ekonomisini daha kırılgan hale getirmektedir. Bu örneklerden görülebileceği üzere, Millî enerji politikaları ülkelerin hem sosyal hem de ekonomik gelişimi için hayati önem arz etmektedir. Türkiye de enerji ihtiyacının çok büyük miktarını yurt dışından ithal eden bir ülkedir. Bu durum ülkemizin cari işlemler açığını arttırmaktadır. Dolayısıyla, Millî enerji politikaları belirtilen bu problemin çözülebilmesi için oldukça önemlidir. Bu çerçevede, ilk olarak, ülkemizin nükleer enerjiye ciddi anlamda önem vermesi gerekmektedir. Sadece Akkuyu'da inşa edilecek nükleer santralin Türkiye'nin enerji ihtiyacının %10'unu karşılayacağı bilinmektedir. Dolayısıyla, çok sayıda nükleer santrale sahip olunması sayesinde, ülkemizin enerji sorununun daha kolay

çözölebileceği ortadadır. Ek olarak, Doğu Akdeniz bölgesindeki doğalgaz arama faaliyetlerimizi kararlılıkla sürdürmeliyiz. Öte yandan, Türkiye'nin yenilenebilir enerji yatırımlarını da arttırıcı yönde aksiyon alması gerekmektedir. Bu enerji projelerinin en büyük problemi başlangıç maliyetinin çok yüksek olmasıdır. Bu çerçevede, devlet tarafından verilecek vergi muafiyeti gibi desteklerle bu yatırımcılara maliyet avantajının sağlanması elzemdir. Bunun yanı sıra, Karadeniz'de yüksek miktarda bulunan hidrojen sülfürden de hidrojen enerjisinin elde edilebilmesi için gerekli araştırma geliştirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Belirtilen bu hususlar sayesinde Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu enerjinin tamamını kendisinin üretebilmesi mümkün olabilecektir. Bu sayede, ülkenin ekonomik kalkınma hedeflerine çok daha hızlı bir şekilde ulaşabilmesi mümkün olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Millî Enerji Politikaları, Nükleer Enerji, Yenilenebilir Enerji, Hidrojen Enerjisi.

Importance of National Energy Policy: Strategy Proposals for Turkey

Assoc. Prof. Serhat YÜKSEL - Prof. Dr. Hasan DİNÇER
İstanbul Medipol University

Abstract

Energy is a vital need that affects both the social and economic development of a country. Thanks to energy, individuals meet their daily necessities such as warming. On the other hand, energy is also one of the most essential raw materials in industrial production. As can be understood from these explanations, countries have to supply energy regardless of price. This situation is much easier for countries that have energy resources. On the other hand, countries with insufficient energy resources have to meet this need by importing from other countries. This situation creates a severe financial burden on the country. Since this situation increases the country's energy imports, the country's current account balance is adversely affected by this issue. This mentioned issue also makes the country's economy more fragile. As can be seen from these examples, national energy policies are vital for both the social and economic development of countries. Turkey is also a country that imports energy needs of a considerable amount from abroad. This situation increases the current account deficit of our country. Therefore, national energy policies are fundamental in order to solve this problem. In this framework, first of all, our country should give serious importance to nuclear energy. It is known that the nuclear power plant can meet 10% of Turkey's energy needs will be built in Akkuyu. Therefore, it is obvious that our country's energy problem can be solved more easily thanks to the ownership of

a large number of nuclear power plants. In addition, we must continue our natural gas exploration activities in the Eastern Mediterranean region with determination. On the other hand, Turkey must take action in the direction of increasing renewable energy investments. The biggest problem of these energy projects is that the initial cost is very high. In this context, it is essential to provide these investors with a cost advantage with supports such as tax exemption from the state. In addition, necessary research and development studies should be carried out in order to obtain hydrogen energy from hydrogen sulfide, which is found in high amounts in the Black Sea. With these considerations indicated, it will be possible to produce all the energy needs of Turkey. In this way, it will be possible to reach the country's economic development goals much faster.

Keywords: *National Energy Policies; Nuclear Energy; Renewable Energy; Hydrogen Energy.*

Erbakan'ın Arap ve İslam Ülkelerine Karşı Tutumu: 1996-1997

Dr. Maher Mubdir Al- Abbasi

Irak Diyala Üniversitesi

Özet

İslam ümmeti yakın zamanda en önemli siyasi şahsiyetlerden birini kaybetti. Kendisi özellikle Türkiye olmak üzere tüm dünya için İslami Hareketin parlayan yıldızlarından biriydi. O şahsiyet, Türkiye siyasetinde unutulmaz bir tarih yazan "Necmettin Erbakan"dır. Türkiye'deki laik ve İslami akımı dengede tutmayı başarmış bu seçkin şahsı tanımak geleceğe yön verme ve gelecek nesillerin yollarına ışık tutma açısından büyük önem arz etmektedir. Başbakan Necmettin Erbakan, çağdaş tarihin en önemli Türk liderlerinden biri kabul edilir. Arap ve İslam ülkelerine karşı önemli fikirlere sahip bir liderdir. Bir yıldan az süren Türkiye başbakanlığını yaptığı süre boyunca Türkiye'nin İslam Dünyasındaki lider rolüne geri dönmesini istercesine İslam Dünyasına karşı güçlü bir açılım gerçekleştirmiştir. Başbakanlığına Libya ve İran ziyaretiyle başlamıştır. Ayrıca Türkiye'ye ek olarak İran, Pakistan, Endonezya, Mısır, Nijerya, Bangladeş ve Malezya olmak üzere 7 büyük İslam ülkesini daha içinde barındıran D-8 oluşumunu kurmuştur. Başbakan Erbakan bununla da yetinmemiş, İslam dünyasını canlandırmak için İslam dünyası liderlerinin katılacağı uluslararası bir zirve düzenlemeye koyulmuştur. Artık Türkiye, bulunduğu konum itibarıyla İslam ülkelerindeki problemleri çözmek için ciddi adımlar atmaya başlamıştır. Bunlardan biri de Afganistan'daki savaşıların problemlerini çözmek için gönderdiği heyetlerdir. Bu çalışmalara rağmen Erbakan, Türk ordusunu tahrik etmeden, laik sisteme zarar vermek istemediği izlenimi-

ni vermeye çalışmıştır. Erbakan, İslam ülkelerine karşı pozitif bir tutum sergilemiştir. Özellikle Filistin meselesiyle ilgili net bir tavır takınmış, bölgedeki Siyonist oluşumlara karşı dik durmuştur. Türkiye ile Arap ülkeleri arasındaki sorunları çözmeye çalışmanın yanı sıra Irak ve Suriye ile iyi komşuluk politikası izlemiştir. Arap Dünyasındaki bu açılım Mısır, Libya ve Arap Körfez ülkelerini de içine almıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun kadim medeniyet mirasını temsil ettikleri ve büyük ekonomik kaynaklara sahip oldukları için, Türkiye'nin bu ülkelerle ilişkilerini geliştirmek ve ekonomisinin gücüne katkıda bulunmaya uğraşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erbakan, İslam Ülkeleri, Milli Görüş.

مواقف السياسة الأربكانية اتجاه البلدان العربية والاسلامية: 1996-1997

– ملخص البحث

فقدت الأمة الإسلامية منذ سنوات قليلة أبرز الشخصيات السياسية، وقطباً من أقطاب الحركة الإسلامية في العالم عامة وفي تركيا خاصة، إنه المجاهد ” نجم الدين أربكان ” الذي صنع تاريخاً للإسلام السياسي في تركيا لا يمكن نسيانه بل من المهم التعرف إليه من أجل استشراق المستقبل وتنوير الاجيال القادمة بهذه الشخصية الفذة التي استطاعت مسك العصا من الوسط والموازنة السياسية بين التيارين العلماني . والاسلامي في تركيا .

يعد الرئيس نجم الدين اربكان من اهم القيادات التركية في التاريخ المعاصر التي كانت لها مواقف بارزة اتجاه البلدان العربية والاسلامية ، ففي غضون أقل من عام قضاه رئيساً للحكومة التركية، سعى أربكان إلى الانفتاح - بقوة - على العالم الإسلامي، حتى أظهر وكأنه يريد استعادة دور تركيا لقيادة العالم الاسلامي، فبدأ رئاسته بزيارة إلى كل من ليبيا وإيران، وإعلانه تشكيل مجموعة الثماني الإسلامية التي تضم إلى جانب تركيا أكبر سبع دول إسلامية هي كل من إيران وباكستان واندونيسيا ومصر ونيجيريا وبنغلاديش وماليزيا. ولم يكتف الرئيس أربكان بذلك، بل نشط عبر العالم الإسلامي، وحدد موعداً لمؤتمر عالمي يضم قيادات العمل الإسلامي، وباتت تركيا تتدخل بثقلها لحل مشكلات داخلية في دول إسلامية كما حدث حينما أرسل وفوداً لحل خلافات المقاتلين في أفغانستان، وعلى الرغم من ذلك حرص أربكان على عدم استفزاز المؤسسة العسكرية .

وقد اظهر اربكان مواقف ايجابية اتجاه الدول العربية ، ولا سيما موقفه الواضح والصريح ازاء القضية الفلسطينية ووقوفه ضد الاطماع الصهيونية في المنطقة، فضلاً عن اتباعه سياسة حسن الجوار مع العراق وسوريا والسعي الى حل المشكلات بين تركيا ودول الجوار الجغرافي العربية، وقد شمل ذلك الانفتاح على الساحة العربية دول اخرى مثل مصر وليبيا ودول الخليج العربي وعمل على تحسين علاقة تركيا مع تلك الدول لا سيما وانها تمثل الارث القديم والحضاري للدولة العثمانية، فضلا عن كونها تمتلك موارد اقتصادية كبيرة من الممكن ان تبني تركيا من خلالها علاقات اقتصادية متينة تسهم في تقوية الاقتصاد التركي .

الكلمات المفتاحية: أربكان ، الدول الإسلامية ، ملي جوروس .

Yeni Dünya Düzeni Söylemlerinin Millî Görüş Esasları Bağlamında Değerlendirilmesi -Temel Gayeler Bağlamında-

Doç. Dr. Turgut AKYÜZ

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Özet

İslam dini, siyasetin yöntemine ve kanunlarına dair ayrıntı vermemekle birlikte temel birkaç hususu vurgulamıştır. “Adaletle muamele edilmesi, şura, yeryüzünün imar edilmesi ve ifsadın/fitnenin önlenmesi, anlaşmalara bağlı kalınması ve hüsnü niyetin muhafaza edilmesi.” Şu halde İslam, siyasetin gayesi olarak, insanların huzur, refah ve güvenliğini amaçlamaktadır. Buna göre siyasetin amacı; yönetmek, kontrol etmek veya sadece kurallar koymak değil; huzur, güvenlik ve refahı (nizam-ı alemi) sağlamaktır. Sayılan bu temel esaslardan anlaşıldığı üzere İslam siyaset felsefesi; insanların mal, can ve namus güvenliğini, fikri ve dini hürriyetini, mahremiyetini ve birey olmasını taahhüt altına almaktadır. Millî Görüş Hareketi, temel olarak kendisini Selçuklu ve Osmanlı'nın devamı olarak görür. Bu yüzden de zikredilen devletlerin siyaset felsefesinin temeli olan Fârâbî'yi esas alarak Gazzâlî ve İbn Haldûn'un izinden gider. Millî Görüş, buradan hareketle siyasi söylemlerinde şu hususlara vurgu yapmıştır: “Batıl değil hak, zulüm değil adalet, çifte standart değil adalet, güç değil hak ve adalet, savaş değil barış, çatışma değil diyalog, farklılıkları kabul etme ve yönetme yani Millî ve yerel değerleri dikkate alma ve çok hukukluluk, üstünlük değil eşitlik, sömürü değil adil düzen yani imar ve işbirliği, baskı değil insan hakları, baskı ve tahakküm değil insan hakları, hürriyet ve demokrasi yani fikir, din ve vicdan hürriyeti, cehalet değil şuurlu, ifsada, emperyalizme, ayrımcılığa,

sömürüye ve işbirlikçiliğe karşı mücadele etme.” Bu söylemlerden anlaşıldığı üzere Millî Görüş, modern dünya elitlerini/yöneticilerini; sömürü, zulüm, gücü esas alma, menfaat, ifsat, bölücülük, zorba, Millî/yerel ve manevî değerleri ortadan kaldırmaya çalışan, insanları açlığa ve cehalete mahkum eden, insanları parçalayarak ve savaştırarak yönetmeye çalışan ve çifte standartçı bir yönetim felsefesine sahip olmakla itham etmektedir. İşte Millî Görüş, mevcut batılı modern dünya görüşünde sorun olarak gördüğü bu hususları; İslam’ın ve İslam tarihinin temel esaslarını dikkate alarak, ıslah edici, birleştirici, üretimi ve gayreti esas alarak mücadelecî bir tarzda çözmeyi amaç edinmiştir. Bu durumda hareketin gelecek yeni dünya düzeni söylemlerine yaklaşımı da bu esaslar üzerinden olacaktır. Bu çalışmada dünyanın içine çekilmeye çalışıldığı “küreselleşme, materyalizm, nefret söylemi ve cinsiyetsizlik” görüşleri/faaliyetleri ile “yapay zeka ve transhümanizm” gibi teknolojik yönelimlerle beslenen “Yeni Dünya Düzeni”nin, “Millî Görüş Hareketinin Temel Esasları” bağlamında çözümlemesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Millî Görüş, Millî Görüş Temel Esaslar, Yeni Dünya Düzeni.

Evaluation of New World Order Discourses in the Context of the Principles of Millî Görüş (Islamic View) -In the Context of Fundamental Purposes-

Assoc. Prof. Turgut AKYÜZ
Erzincan Binali Yıldırım University

Abstract

Although the religion of Islam does not give details about the method of politics and laws, it has emphasized a few fundamental issues. "Treating with justice, rehabilitating the earth and preventing corruption/sedition, adhering to agreements and maintaining goodwill." Therefore, Islam aims at peace, welfare, and security of people as the aim of politics. Accordingly, the purpose of the policy; not to manage, control or just set rules; to provide peace, security and welfare (regular world). As understood from these basic principles, Islamic political philosophy; It undertakes the safety of people's property, life and honor, intellectual and religious freedom, privacy and being an individual. The Islamic View Movement basically sees itself as the continuation of the Seljuks and Ottomans. Therefore, it follows in the footsteps of Ghazali and Ibn Khaldun, based on Fârâbî, the basis of the political philosophy of the states mentioned. Consequently, he emphasized the following points in his political discourses: "Right not wrong, justice not cruelty, justice not double standards, right and justice not power, peace not war, dialogue not conflict, accepting and managing differences, that is, taking into account national and local values. and multi-lawfulness, equality not superiority, fair order not exploitation, that is construction and cooperation, human rights not oppression, human rights

not oppression and domination, freedom and democracy, that is, freedom of thought, religion and conscience, the consciousness not ignorance, struggle against imperialism, discrimination, exploitation, and collaboration in corruption don't." As understood from these discourses, Millî Görüş refers to the elites/managers of the modern world; He accuses them of having a double-standard management philosophy that tries to eliminate exploitation, oppression, power, interests, corruption, divisiveness, tyranny, national/local and moral values, condemns people to hunger and ignorance, tries to rule by dividing people and making them fight. Millî Görüş, what it sees as a problem in the current western modern worldview; It aims to solve it in a combative way based on healing, uniting, producing and effort, taking into account the basic principles of Islam and Islamic history. In this case, the movement's approach to the upcoming new world order discourses will be based on these principles. In this study, by analyzing the "New World Order According to Western Perception" in the context of "Basic Principles of the Islamic View Movement", the basic issues that will ensure the happiness of both worlds for humanity will be examined in detail.

Keywords: *Millî Görüş, Millî Görüş Fundamentals, New World Order.*

Faizsiz Bir Merkez Bankacılığı Mümkün m? İslam İktisadı Perspektifinden Bir İnceleme

Dr. Öğr. Üyesi Yunus KUTVAL

Kafkas Üniversitesi

Özet

Tarihsel süreç içerisinde yer alan birçok medeniyet, faizi hem sosyolojik hem de iktisadi gerekçeler ile ahlaki görmemiştir. Fakat gerek sermaye açığı gerekse iktisadi büyüme-kalkınma gibi hedeflerin gerçekleşmesi amacıyla faiz her coğrafyada ve dönemde kendine yer bulmuştur. Günümüzde de devam eden bu durum faizi sermayenin yegane karşılığı olarak görmektedir-göstermektedir. Öyle ki; bankaların bankası statüsü bulunan, ülkelerin para politikasından sorumlu olan ve parayı arz etme kabiliyetine sahip tek kurum olan merkez bankaları da bu duruma dâhildir. Merkez bankaları; çeşitli özelliklere sahip kağıt parçaları basabilen ve bu kağıtlara satın alma kabiliyeti kazandıran yegane kurumlardır. Ayrıca faiz karşılığında bu kâğıt parçalarını başkalarına kiralayarak (veya başkalarından bu kağıtları kendisi kiralayarak) parasal istikrarı sağlamaya çalışmaktadır. Ortodoks iktisadi modeller çerçevesinde çok az sorgulanan bu sistem gerçekte; matematiğe, adalete ve en önemlisi paranın ontolojisine aykırı durumlar içermektedir. Sağlıklı bir iktisadi sistemin oluşması için, merkez bankalarının işleyişinin, yapısının ve uyguladıkları politikaların ivedilikle sorgulanması gerekmektedir. Tabi ki bu kolay bir iş değildir. Birçok farklı hususun bir arada ele alınmasını ve uyum içerisinde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bu amaçla bu çalışmada; öncelikle para kavramı ve faizsiz finans gibi hususlar ele alınacaktır. Daha sonra ahlaki bir sorun olarak görülen faiz kavramı, merkez bankası özelinde tartışmaya çalışılacaktır.

Nihayetinde faizsiz bir merkez bankası ütopyası kurulacak ve literatürde yer alan çalışmalar ışığında önerilerde bulunulacaktır. Böylece bu başlık üzere çalışma yapacak olan akademisyenlere bir nebze de olsa katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Faizsiz Merkez Bankacılığı, Faizsiz Finans, Katılım Bankacılığı, İslami Bankacılık, İslam'da Para.*

Is an Interest-Free Central Banking Possible? A Review From the Islamic Economics Perspective

Dr. Öğr. Üyesi Yunus KUTVAL
Kafkas Üniversitesi

Abstract

From a historical perspective, many civilizations find the interest nonmoral due to sociological and economic reasons. But interest existed in all regions and times as it improves the capital deficit and achieves growth and development. This situation still exists today and interest is seen as the only price of capital. It is also valid for central banks, which are banks of banks, manage the monetary policy of countries and are the only institutions that can supply money. Central Banks are the only institutions that can print pieces of paper with various features and give these papers the ability to buy. It also tries to maintain monetary stability by leasing these pieces of paper to others (or by renting these papers from others) in return for interest. This system, which has been questioned very little within the framework of orthodox economic models, contains situations contrary to mathematics, justice, and, most importantly, the ontology of money. In any case, central banks that demand more paper than they print act against math, justice, and most importantly, the ontology of money. This “strange” system must be urgently questioned to provide a healthy economic system. Of course, this is not an easy task. It requires many different points to be contextualized and evaluated in harmony. For this purpose, first, the concept of money and interest-free finance will be discussed in this study. Then, the concept of interest, which is

seen as a moral problem, will be discussed, especially for the central bank. Finally, an interest-free central bank utopia will be established, and recommendations will be made in light of the studies in the literature. Thus, it is expected to contribute a little bit to the authors who will work on this topic.

Keywords: *Interest-Free Central Banking, Interest-Free Finance, Participation Banking, Islamic Banking, Money in Islam.*

Milli Görüş Partilerinde Eğitim Politikaları: Yeniden Büyük Türkiye'nin İnşası İçin "Maarifin Millileştirilmesi"

Dr. Nazım Maviş
Sinop Milletvekili

Özet

Erbakan'ın düşünce sisteminin bütününde iki temel hedef vardır: Bunlardan ilki "Yeniden Büyük Türkiye" hedefi, ikincisi ise "Yeni ve Adil Bir Dünya" hedefidir. Erbakan'ın bütün siyasi ve akademik hayatı bu iki temel hedefe dönük çalışmalarla geçmiştir. Erbakan "Yeniden Büyük Türkiye" hedefine ulaşmanın yolunu "Maddi ve Manevi Kalkınma"ya bağlamıştır. Maddi kalkınma meselesini "Sanayileşme davası" olarak tanımlayan Erbakan, parti programlarında, mitinglerde, konferanslarda sanayileşme meselesini ana meselelerden birisi olarak takdim etmiştir. Erbakan'ın düşüncesinde "Yeniden Büyük Türkiye" hedefine ulaşmanın ikinci yolu "Manevi Kalkınma"yı sağlamaktır. Yani ülkenin milli ve manevi değerlerle buluşmasıdır. Erbakan manevi kalkınmanın sağlanması için en önemli mesele olarak "Maarif Meselesi"ni görmüştür. Erbakan, mevcut maarif sisteminin milli ve manevi değerlere dayanmadığını, dolayısıyla kendi kimlik ve kültürüne yabancı nesillerin yetişmesine yol açtığını, ahlaki yozlaşmanın bugünkü maarifin sonucu olarak zirveye çıktığını iddia etmiş, bunun yerine ahlak ve fazilete dayalı bir cemiyet nizamı için maarif düzeninin "Maneviyatçı ve Ahlakçı Görüş"e dayanması gerektiğini ifade etmiştir. Erbakan kurmaya çalıştıkları eğitim sistemini "Milli Maarif" olarak sloganlaştırmış, maddeci ve renksiz maarif yerine milli maarifi kurma hedefini parti programına yerleştirmiştir. Erbakan'ın eğitim programlarında ahlak ve maneviyat

esas alınmış, böylelikle milli ve manevi değerlerine bağlı bir toplumun yetişmesi hedeflenmiştir. Bu çerçevede ders kitaplarının tamamının yeniden gözden geçirilerek ders programlarının bu temel esasa göre oluşturulması, hedeflenmiştir. Erbakan maddi ve manevi kalkınma hedefine uygun olarak “her bölgeye bir Teknik Üniversite, bir Umumi İlimler Üniversitesi bir de Manevi İlimler Üniversitesi” kurmayı hedeflemiştir. Bu hedef eğitimi maddi ve manevi kalkınmanın kaldırıcı olarak gördüğünün göstergelerinden biridir. Aslında Erbakan eğitimin gayesini de eleştirmiş “faydasız, köksüz ve nazari bilgiye dayalı eğitim yerine, tatbik kabiliyeti olan, fayda esasını ön planda tutan, ilme dayalı bir maarif zihniyeti”ni savunmuştur. Milli Görüş partilerinin programlarında bu esasın bir sonucu olarak İmam Hatip Okullarına özel önem verilmiş, Yüksek İslam Enstitüleri, din derslerin zorunlu hale getirilmesi, İmam Hatip Okulu mezunlarının üniversiteye girişlerinin sağlanması merkezi bir yer tutmuştur. Maarifi millileştirmek ana hedefi çerçevesinde savunulan bu politikaların sonucu “ iç barış, kardeşlik, huzur, devlet-millet kaynaşması ve anarşinin önlenmesi” hedeflenmiştir. Bütün bu açılardan bakıldığında Milli Görüş partilerinin programlarında ortaya konulan eğitim paradigması Erbakan’ın bütün bir siyasi mücadelesinin temel hedefi olan “Yeniden Büyük Türkiye” idealini gerçekleştirmek için kurgulanmıştır. “Yeniden Büyük Türkiye” hedefine ulaşmanın aracı olarak kabul edilen maddi ve manevi kalkınmanın esası maarifin millileştirilmesinde görülmüştür. Bu çalışmada Milli Görüş Partilerinin maarif politikaları hem kendi dönemi içinde hemde genel politikalar bağlamında mukayeseli bir şekilde incelenecektir. Ayrıca Milli Görüş Partilerinin eğitim politikaları, eğitim, iktidar ve ideoloji ilişkileri bağlamında tartışılacak ve Cumhuriyet döneminde eğitim üzerinden kimlik inşası ile Milli Görüşün “Ahlak Nizamı” hedefi karşılaştırmalı tartışılacaktır.

Anahtar Kavramlar: Maarif, İlim, Kalkınmacılık, Millilik.

Educational Policies in Milli Gorus Parties: “Maarifin Millileştirilmesi” for the Building of a Great Turkey Again

Dr. Nazım Maviş
Sinop Deputy

Abstract

There are two main goals in Erbakan’s entire system of thought: The first is the goal of “Yeniden Büyük Türkiye” and the second is the goal of “Yeni ve Adil Bir Dünya”. Erbakan’s entire political and academic life has been spent working on these two main goals. Erbakan has linked the way to reach the goal of “Yeniden Büyük Türkiye” with “Maddi ve Manevi Kalkınma”. Erbakan, who defined the material development issue as the “Sanayileşme davası”, presented industrialization as one of the main goals in party programs, meetings, and conferences. According to Erbakan’s opinion, the second way to achieve the goal of “Yeniden Büyük Türkiye” is to achieve “Manevi Kalkınma”. In other words, it is the meeting of the country with national and spiritual values. Erbakan considered the “Maarif Meselesi” as the most important case for spiritual development. Erbakan claimed that the current education system is not based on national and spiritual values. Therefore it leads to the growth of generations who are alien to their own identity and culture. Also, moral corruption has peaked as a result of today’s education. Erbakan sloganized the education system that they were trying to establish as “Milli Maarif” and placed the goal of establishing national education in the party program instead of materialistic education. Erbakan’s education programs were based on morality and spirituality. Thus, it was aimed to raise a society that adheres to its national

and spiritual values. In this context, it is aimed to review all of the textbooks and to create the curriculum according to this basic principle. Erbakan aimed to “establishment of a Technical University, a University of General Sciences and a University of Spiritual Sciences in each region” in order to achieve material and spiritual development goals. This target is one of the indicators that he sees education as a booster for material and moral development. In fact, Erbakan also criticized the purpose of education and advocated “a science-based education mentality, which has the ability to be applied and prioritizes the benefit principle, instead of useless, rootless and theoretical knowledge-based education”. As a result of this principle, Imam Hatip Schools were taken care of in the party programs of the Milli Gorus parties. The result of these policies, which were defended within the main goal of nationalizing education, was aimed at “internal peace, brotherhood, peace, state and nation cohesion and prevention of anarchy”. From all these perspectives, the education paradigm put forward in the programs of the Milli Gorus parties was designed to achieve the ideal of “Yeniden Büyük Türkiye”, which is the main goal of Erbakan’s entire political struggle. The basis of material and moral development, which is accepted as the means of achieving the goal of “Yeniden Büyük Türkiye”, was seen in the nationalization of education. In this study, the education policies of the Milli Gorus Parties will be examined comparatively both in their own period and in the context of general policies. In addition, the education policies of the Milli Gorus Parties will be discussed in the context of education, power, and ideology, and the objective of the “Moral Order” of Milli Gorus will be discussed comparatively with the construction of identity through education in the Republican period.

Keywords: *Education, Science, Developmentism, Nationalism.*

Erbakan ile Millî Görüş Hareketi ve Türkiye’de Fıkh’a Göre İslâm’ı Yaşama İmkânı

Doç. Dr. Mehmet Nuri GÜLER

Harran Üniversitesi

Özet

İslâm’ın kişisel hayat dışında sosyal ve politik alanlarda da yol gösterici kılınmasını hedefleyen politik-ideolojik hareketler, üzerinde henüz bir mutabakat sağlanmasa da, “İslâmcılık” olarak tanımlanmaktadır. İslâmcılık, Batı’dan gelen ideolojik düşünce biçimi ile geleneksel İslâmî değerlerin bileşimi neticesinde, İslâmiyet’in yeniden sistemleştirme girişimidir. Modern dönem Müslümanı için bir “varoluş” imkânı arayışıdır. Geçen yüzyılın başında ortaya çıkan bu hareket ülkeden ülkeye farklı olmakla birlikte, Mısır’da Hassan Al-Benna (1906-1949) ile Pakistan’da Ebu Ala Mevdudi (1903-1976) ile Türkiye’de de farklı varyantları yanında en önde olanı Necmettin Erbakan (1969-2011) ve lideri olduğu Millî Görüş Hareketi ile görülmüştür. Necmettin Erbakan ve onun lideri olduğu Millî Görüş Hareketi, Türkiye’de İslâm ile demokrasinin uzlaşabileceğini düşünmüşlerdir. Demokratik sistemin varlığını tehdit etmeksizin ve ona uygun olan İslâmî yorumu benimsemişlerdir. Siyâsî temsilcileri, Millî Nizam Partisi, Millî Selâm Partisi, Refah Partisi, Fazilet Partisi ve Saadet Partisi ile olmuştur. Kendilerine, taşra ve büyük kentlerde yaşayan dar gelirli dindarlar, taşrada ticaret ve sanayiyle iştigal eden dindar girişimciler ile taşra kökenli dindar ailelerden gelip Cumhuriyet’in laik eğitim kurumlarından yetişmiş yeni seçkinler katılmıştır. Necmettin Erbakan ile Millî Görüş Hareketi’nin, Türkiye’deki sistemde, İslâm’ı yaşama dökme imkânına dair Müslümanlara kazandırdığı önemli tecrübeler olmuştur. Bu tecrübeler içinde en şaşırtıcısı ve önemli olanı, başlangıçta demokratik yollar içinde İslâm Dîni’nin yaşama

konulup ona hizmet edilmesi düşünülürken, Millî Nizam'dan günümüz Ak Partisi de dâhil süreçte yaşananların, İslâm Dîni'ne hizmet yerine İslâm Dîni'nin, iktidarı meşrulaştırma aracına dönüşmesini yaşamak olmuştur. Bu dönüşümün sonuçları olarak, sistem tarafından tehdit olarak değerlendirilen Müslümanlar sistemi üstlenen unsurlar halini almışlardır. Belediyeler, sivil toplum kuruluşları ve hükümetler kazanmışlar; küçük muhafazakâr işletmelerini büyük holdinglere çevirmişler; İslâmî Bankacılık ve Sigortacılık gibi finansal girişimleriyle kapitalistlere sermaye temininde katkıda bulunmuşlar, dolayısıyla sistemi ve sistemin kapitalist ekonomisini ayakta tutmuşlardır. Bu şaşırtıcı tecrübeye Müslümanlar, İslâm dışı hukuk düzenlerinde İslâm fıkıh düzeninin yaşanamayacağını ve sistemin, demokratik yollarla İslâmcılık anlayışının İslâmını kabul etmesine karşılık, 1300 yıllık gelen mîrâs İslâmı reddettiğini öğrenmişlerdir. Bu durum ise Müslümanları, kendileri ile hesaplama, yaşadığı kendi İslâmî yorumunu eleştirme ve Türkiye'deki düzen içinde İslâm Dîni'ni tam anlamıyla gerçekten yaşamak isteyip istemediğini sorgulamaları ile karşı karşıya bırakmıştır. Bu sorgulama ve hesaplama sürecinde başarılı olmak için, mîrâs İslâm'ı günümüze kadar taşıyan İslâm Fıkhi'na ihtiyaç vardır; çünkü bu Fıkıh, İslâmî düşüncenin hülasası ve İslâmî yaşam biçiminin özgün açıklaması olmaktadır. Böylece karşılaşılan İslâmî anlayışlara, Fıkıh Usûlü uygulanarak Kur'ân'a ve Sünnet'e ırcâ edip etmedikleri, bu anlayışların kişinin görüş ve arzularına göre mi oluşup oluşmadıkları, şer'i kaynaklara ne kadar dayanıp dayanmadıkları, Şeriatın amaçlarına uyup uymadıkları ve Dîn'e ne kadar hizmet edip etmedikleri Müslümanlara gösterilebilecektir. Bu şekilde, sırat-ı müstakimde kalmaya yönelik Müslümanların, mîrâs İslâm Dîni'ni, İslâm dışı hukuk düzenlerinde yaşayabilmeleri imkânına dâir açıklamalarına ışık tutulabilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Fıkıh, İslâm, İslâmcılık, Necmettin Erbakan, Millî Görüş Hareketi.*

The Islamic View (Milli Gorus) Movement with Erbakan and the Opportunity to Live Islam According to the Fikh in Turkey

Doç. Dr. Mehmet Nuri GÜLER
Harran University

Abstract

Political-ideological movements aiming to make Islam a guide in social and political areas besides personal life are defined as "Islamism", although there is no consensus yet. Islamism is an attempt to resystematize Islam as a result of the combination of the ideological thought style coming from the West and traditional Islamic values. It is the search for a possibility of "existence" for the modern period Muslim. This movement, which emerged at the beginning of the last century, differs from country to country. It has different variants in Egypt with Hassan Al-Banna (1906-1949) and in Afghanistan with Abu Ala Mawdudi (1903-1976) and in Turkey. The most prominent was Necmettin Erbakan (1969-2011) and the Islamic View Movement, of which he was the leader. The Islamic View Movement, led by Necmettin Erbakan and Necmettin Erbakan, thought that Islam and democracy could reconcile in Turkey. They adopted the Islamic interpretation that was suitable for and without threatening the existence of the democratic system. His political representations were with the National Order Party, the National Salvation Party, the Welfare Party, the Virtue Party and the Felicity Party. They were joined by low-income religious people living in the provinces and big cities, religious entrepreneurs engaged in trade and industry in the provinces, and new elites who came from religious families of provincial origin and were educated in

the secular educational institutions of the Republic. Necmettin Erbakan and the Milli Gorus Movement have gained important experiences in the system in Turkey regarding the possibility of bringing Islam to life. The most surprising and important of these experiences was the idea of living and serving the religion of Islam through democratic means at the beginning. However, this did not occur. Instead, the religion of Islam became a means of legitimizing power. This situation was experienced in the process from the Millî Nizam (National Order) to today's Ak Party. As a result of this transformation, Muslims, who are considered as a threat by the system, have become the elements that undertake the system. They have won municipalities, non-governmental organizations and governments. They have turned their small conservative businesses into large holdings. They contributed to the capital supply to the capitalists through their financial enterprises such as Islamic Banking and Insurance. In this way, they kept the system and its capitalist economy afloat. This astonishing experience taught the Muslims that the Islamic fiqh system cannot be lived in non-Islamic legal systems. In addition, it has been understood that the system accepts Islam, which is the possibility of Islamism to live in democratic ways. However, it turned out that the system rejected the 1300-year-old legacy of Islam. This situation led Muslims to settle accounts with themselves. They criticized their own Islamic interpretations that they lived through. They questioned whether they really wanted to practice the religion of Islam within the order in Turkey. In order to be successful in this process of questioning and reckoning, there is a need for Islamic Fiqh, which carries the legacy of Islam to the present day. Because this Fiqh is the summary of Islamic thought and the original explanation of the Islamic way of life. Thus, it will be understood whether the Islamic understandings encountered are related to the Qur'an and Sunnah by applying the Fiqh Method. It will be known whether these understandings

are formed according to the views and desires of the person or not. It will be revealed how long they are based on the Shari'a sources. It will be determined whether they comply with the aims of the Shari'ah. It will be possible to show Muslims how much they serve the religion or not. In this way, it will be possible to shed light on the possibilities of Muslims, who tend to stay in Siratu'l-Mustakim, about the possibility of living inherited Islamic religion in non-Islamic legal systems.

Keywords: *Fiqh, Islam, Islamism, Necmettin Erbakan, Millî Görüş Hareketi (Islamic View Movement).*

 www.esam.org.tr

    /ESAMGenelMerkez

 Ziyabey Cad. 1416. Sok. No: 22 Balgat, Çankaya/Ankara